ANT

Haftalık Dergi • 20 Haziran 1967 • Sayı: 25 • 125 Kuruş

Orta Doğu'da Petrol Savaşı

SİLAHLAR SUSTU ÇIKARLAR ÇARPIŞIYOR

İHTİLÂLİN 50. YILINDA SOVYET RUSYA

HAFTANIN NOTLARI

12 haziran

Mahalli seçimler

■ **AP Temsilciler Meclisi, 1967 Ekim'inde yapılması gereken mahalli seçimlerin gelecek ilkbaharda kısmi Senato seçimleriyle birlikte yapılmasına karar verdi. Böylece hem bir kısım senatörlerin altı ay fazla koltuklarını muhafaza etmeleri sağlanırken hem de AP seçmenin karşısında bir imtihan vermekten kaçınmakta, böylece çıkarları bahasına anayasanın açık hükmünü çiğnemiş olmaktadır. TİP, seçimi erteleme kararına karşı olduğunu bildirirken MP Lideri Bölükbaşı da «İktidara hatırlatalım ki, korkunun ecele faydası yoktur. Korkak bir pehlivan gibi minderden kaçan AP'nin bir gün sırtı yere gelecektir» dedi.**

Din ticareti

■ Vatandaşın dini hislerini istismar ederek oy avcılığı yapan iktidar yeni bir taktiğe başvurdu. Liselere din dersleri konulması için hazırlanan kanun teklifini 271 milletvekili ve senatörün imzaladığı Kayseri AP Miletvekili Mehmet Ateşoğlu tarafından açıklandı. Anayasanın lâiklik ilkesini ihlâl eden bu tekliften cesaret alan AP'liler üniversitelere de mecburi din dersleri konulması için harekete geçtiler.

13 haziran

Fiyatlar artıyor

■ Milliyet Gazetesi'nin açıkladığına göre sebze ve meyve fiyatları geçen yıla oranla yüzde 50-100 oranında arttı. Geçen yıla göre domates yüzde 80, patlıcan yüzde 75, kayısı yüzde 100, şeftali yüzde 350 daha pahalı satılıyor. Ekonominin enflasyonist seyri fiyatları yükseltirken bir yandan da yeterli kontrol yapılamaması yüzünden aracıların fahiş kâr peşinde koşmaları, yiyecek maddelerini ateş bahasına yükseltiyor. Fiyatlardaki bu artış, AP'nin liberal ekonomisinin vatandaş hayatı üzerindeki olumsuz etkisini açıkça göstermektedir.

Zenci çatışması

■ **Amerika'da zenci - beyaz çatışması bütün şiddetiyle devam ediyor. Ohio Eyaleti'nin Cincinnati ve Florida Eyaleti'nin Tampa şehirlerinde zenciler beyazların baskısına karşı ayaklandı, yangın çıkartan ve molotof kokteyleri kullanan zencilerin üzerine asker ve polis kuvvetleri sevkedildi. Çetecilerinkine benzer taktikle ayaklanan zencilerin bu hareketlerinin kısa zamanda daha da gelişeceği ve Amerika için çözümlenmesi imkânsız bir problem haline geleceği tahmin ediliyor. Yüzyıllardır zencileri ezen ve sömüren beyaz Amerikalılar, ektiklerini biçmektedirler.**

14 haziran

Polis tertibi

■ **İstanbul'da polisin bir tertibi neticesinde tutuklanarak adliyeye sevkedilen TİP'li Terzi Sıtkı Eser, Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşması sonunda beraat etti. «Komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla yargılanan Sıtkı Eser hakkında polisin bir tertip hazırladığı tanıkların ifadeleri ve Savcı'nın da mütalâası ile sabit olduğundan mahkeme beraat kararını ittifakla verdi. Sıtkı Eser, kendisini haksız yere 39 gün demirparmaklıklar arkasında tutarak hürriyetinden ve işinden mahrum bırakan polisler hakkında ceza ve tazminat davası açacaktır. Öte yandan, İsparta'da komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla mahkemeye verilen Türkiye Öğretmenler Sendikası Keçiborlu Şubesi Başkanı ve Ortokul Öğretmeni İlhan Alkan da İsparta Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki yargılaması sonunda beraat etti.**

Mahkûm oldular

■ Adana'da Amerikan aleyhtarı nümayişlerle ilgili olarak haklarında dâva açılan 43 kişiden 20'si Adana Asliye Ceza Mahkemesi'nde çeşitli hapis ve para cezalarına mahkûm edildiler. Sanıklardan 23'ü ise mahkemece beraat ettirildi. Beraat edenler arasında TİP Adana İl Başkanı Selahattin Uyar da bulunmaktadır. Mahkûm olan sanıklar, kararın bozulması için Yargıtay'a başvuracaklardır.

Mezhep kavgası

■ **Elbistan'da düzenlenen «Şairler Gecesi»nde sünni ve alevi vatandaşlar arasında kanlı çatışmalar oldu. Mezhep çatışmasından yarar umanların kışkırtmasıyla olaylar bu bölgede gelişmek istidadı göstermektedir. Bu arada Ehl-i Beyt Gazetesi sahibi Doğan Kılıç da, kanlı olayların çıkmasına sebep olduğu iddiasıyla tutuklandı. Çeşitli mezheplere mensup vatandaşların, kendilerini tahrik edenlere karşı uyanık olması ve Anadolu'nun ezilen insanları olarak, hangi mezhebe mensup bulunurlarsa bulunsun, emekçi sınıfının ortak çıkarlarını savunmak için kenetlenmesi gerekmektedir. Mezhep ve ırk gibi ayırımlarla birbirine düşmek, emekçilerin bölünmesine ve çıkarcılar tarafından daha kolaylıkla sömürülmesine sebep olmaktadır.**

15 haziran

AP'de bölünme

■ Sağcısını, faşistini, hilâfetçisini, ortacısını, aracısını, işçisini, sermayedarını bünyesinde toplayan AP'de uzun süreden beri devam eden çatışma Osman Turan'ın gensoru önergesiyle gün ışığına çıktı. Turan ve arkadaşları, tıpkı Feyzioğlu'cular gibi, Demirel ekibini sola kaymakla suçladı. AP'nin eski Genel Başkan Yardımcısı konuşurken Demirel önündeki kâğıtlara notlar alıyordu. Sinirliydi ve gözü sık sık dalıyordu. Elinde kalınca bir dosya

DEMİREL

olduğu halde kürsüye gelerek dört saat yirmi dakika konuşan Demirel «Ben anamdan başbakan doğmadım» dedikten sonra Menderes ile ve Johnson ile ilişkilerinden söz ederek başbakanlığa nasıl yükseldiğini anlattı. Gensoru önergesi üçe karşı çoğunluğun oylarıyla reddedildi. Ortadoğu olayları bu defa da Demirel'in imdadına yetişmiş ve ortam uygun olmadığı için gensoru açılmamıştı. Fakat son tartışma AP içinde bölünmenin şiddetlendiğini gösteriyordu. Nitekim Demirel de Turan ve arkadaşlarının gidici olduğunu söylemişti. Gerçekten de, Demirel'i devirmenin mümkün olmadığını gören Serdengeçti - Turan grupu dokuzuncu partinin hazırlıklarını hızlandırdılar. Dokuzuncu partinin AP'den 10-20 milletvekili çekebilir.

GP'nin oyunu

■ **AP içinde çekişme sürüp giderken ve eski DP'lilerle Demirel'in arası her geçen gün biraz daha açılırken GP'liler Anayasa Komisyonu'nda Tedbirler Kanunu'nun DP'nin övülmesini ve Yassıada kararlarının tenkid edilmesini yasaklayan hükümlerinin kaldırılmasını talep ederek eski DP'lilere oynadıklarını açıkça ortaya koydular. Eski DP'lilere yakın gazetelerin GP'yi desteklemesi de bu oyunu doğrulamaktadır.**

Çetin Altan'a karşı tertipler

Arkadaşımız Çetin Altan'a karşı girişilen direkt veya dolaylı tertipler gün geçtikçe artmaktadır. Bir süre önce üç AP milletvekili tarafından verilen "Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması"na dair karar, ANT basıldığı sırada Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Komisyonları'nın ortak toplantısında görüşülmüş olacaktır. Bilindiği gibi, altkomisyon, Çetin Altan ile birlikte Muzaffer Karan ve Ali Karahan'ın da dokunulmazlık dosyalarını tamamen anayasaya ve meclis içtüzüğüne aykırı şekilde karara bağlamış bulunuyordu. Bu arada Çetin Altan'ın mektupları da sık sık postada alıkonulmakta ve açılıp okunmaktadır. Geçen hafta da Çetin Altan'ın ANT'a gönderdiği Ortadoğu Olayları ile ilgili yazı 8 Haziran Perşembe günü saat 14'te TBMM Postahanesi'nden "Ekspres" olarak postaya verildiği halde, elimize dört gün gecikmeyle dergi basıldıktan sonra 12 Haziran Pazartesi günü saat 14.15'te geçmiştir. Oysaki "Ekspres" mektupların postaya verildiği gün uçakla gönderilmesi ve aynı gün saat kaçta olursa olsun alıcısının eline ulaştırılması gerekmektedir. Çetin Altan'ın mektubunun dört gün postada niçin oyalandığına dair PTT'ye yaptığımız müracaata henüz bir cevap alınamamıştır. Büyük bir ihtimalle Çetin Altan'ın mektubu postada açılmış ve okunmuştur. Bu anayasanın tanıdığı "haberleşme" hürriyetinin ihlalidir.

Ve bunların hesabı bir gün elbette sorulacaktır.

16 *haziran*

ANT için soruşturma

■ İstanbul Cumhuriyet Savcılığı ANT hakkında Yaşar Kemal'in bir yazısından dolayı yeni bir soruşturma açtı. Hangi yazı için açıldığı henüz bilinmeyen soruşturma ile ilgili olarak Yaşar Kemal ve dergimiz Yazı İşleri Müdürü Doğan Özgüden 19 Haziran Pazartesi günü sorguları yapılmak üzere Savcılığa çağırıldılar.

Ç. Altan beraat etti

■ Akşam Gazetesi'nde yayınlanan yazılarından dolayı hakkında dava açılabilmesi için dokunulmazlığı kaldırılmak istenen arkadaşımız Çetin Altan'ın iki yazısında suç olmadığı mahkemece karara bağlandı. Gazete sorumlularının «Komünizm propagandası» iddiasıyla Beşinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde, «hükümetin manevi şahsiyetini tahkir iddiasıyla» Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmalarında Avukat Nihat Türel'in savunması üzerine yargıçlar Çetin Altan'ın bu iki yazısında da suç olmadığı kanaatına vararak sanıkları beraat ettirdiler. Yazıları arka arkaya beraat kararı alan Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmak istenmesi, AP'nin adaletsiz zihniyetini tescil ediyor.

17 *haziran*

H. Taner'in röportajı

■ Sovyet Yazarlar Kongresi'ne Türkiye adına katılan Haldun Taner'in Milliyet Gazetesi'ne yazdığı röportajlar, 12 tefrika üzerinden anlaşma yapıldığı halde, üçüncü tefrikadan sonra hiçbir açıklama yapılmadan kestirilmiştir. Haldun Taner'in yazıdan kesilen röportajları bu haftadan itibaren ANT'ta yayınlanacaktır. **"İhtilâlin Ellinci Yılında Sovyet Rusya"** başlıklı birinci röportaj 8-9. sayfalarımızdadır.

Çin bombası

■ **Çin Halk Cumhuriyeti, ülkenin batı kesiminde atmosferde bir hidrojen bombasını başarı ile patlattı. Bu konuda yapılan açıklamada "Parti Başkanı Mao, 1958 yılının Haziran ayında, Çin'in 10 yıl içinde sayıca az olmakla birlikte, atom ve hidrojen bombaları yapabileceğini söylemişti" denilmektedir. Amerikan Savunma Bakanlığı yetkilileri, Çin'in Amerika'ya şiddetli bir darbe indirecek nükleer kapasiteye sekiz yıldan önce ulaşamayacağını söylemektedirler. Batılı bilim adamları ise, Çin'in atmosferde hidrojen bombası patlatmasının büyük ölçüde bir bilimsel ve teknik gelişmenin işareti olduğunu ifade ediyorlar.**

18 *haziran*

Kaçıncı temel atma?

■ **Son zamanlarda temel atma törenlerine özel bir itina gösteren AP iktidarı bu pazar da parlak bir törenle Eskişehir'de Et ve Balık Kurumu Soğuk Hava Deposu'nun temelini attı. Oysaki bu tesisin temeli 27 Mayıs öncesinde Menderes tarafından yine böyle parlak törenlerle atılmış bulunuyordu. Bu ikinci törenin nedeni, Et ve Balık Kurumu Genel Müdürü'nün kendi durumunu kurtarma endişesiydi. Varto deprem bölgesinden hayvan satın alınmasındaki yetersizlik ve soğuk hava depoları inşaatında İnşaat Şubesi personeliyle çıkan ihtilâf Genel Müdür'ün durumunu sarsmış ve milletvekilleri duruma müdahale ederek Genel müdürün uzaklaştırılmasını istemişti.**

FKF'nin protestosu

■ Fikir Kulüpleri Federasyonu Başkanı ile dört yöneticisinin Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden uzaklaştırılması üzerine federasyon merkez yürütme kurulu bir bildiri yayınlayarak üniversite yöneticilerini «sorumsuzluk ve dikkatsizlik»le suçladı. Bildiride «Toplumcu gençlik fakülteden uzaklaştırılmakla susturulamayacaktır» deniliyor.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

TÜRKİYE İÇİN ZOR GÜNLER...

İSRAİL askerî alandaki kesin zaferine rağmen zamanın Araplar lehine çalışacağını geçen haftaki yorumumuzda belirtmiştik. Nitekim, son haftanın gelişmeleri, yıldırım harekâtı ile alınan sonuçların bir "status-quo" kuramayacağını, kaba kuvvetin ötesinde ekonomik ve politik etkenlerin de ağır basacağını ortaya koymuştur. Moskova'da komünist devletlerin zirve konferansı, İsrail ile diplomatik ilişkilerin kesilmesi, Araplar adına Moskova'ya giden Albay Bumedyen'in Sovyet yöneticileriyle yaptığı temaslar, batıya karşı girişilen petrol boykotu ve nihayet Sovyetler Birliği tarafından "İsrail'in takbih edilmesi"ni öngören bir teklifin Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna getirilmesi, Amerika'nın sahneye koyduğu oyunun başarıya ulaşamadığını göstermektedir. İsrail'in zaferine rağmen, Amerika'nın yeni çıkarlar sağlamak şöyle dursun savaş öncesi durumunu muhafaza etmesi dahi tehlikeye düşmüştür. Yenilginin yarattığı batı düşmanlığı sosyalist blokun ve Üçüncü Dünya devletlerinin desteği ile birleşince Ortadoğu'da denge Amerika aleyhine adamakıllı bozulmuştur.

BU gelişme içerisinde Türkiye'nin durumu ne olacaktır? Her bakımdan Amerika'ya bağımlı olan AP Hükümeti, son Ortadoğu olaylarında bir yandan sol muhalefetin yurt çıkarları açısından yaptığı haklı uyarmalar, bir yandan da oyunu istismar ettiği müslüman kütlelerin Arap dindaşlarından yana çıkması yüzünden kaypak bir politika izlemek ve **"tarafsız"** görünmek zorunda kalmıştır. Amerika'nın fiilen harekâta katılmasına ihtiyaç kalmadan İsrail'in askerî zafere ulaşması da Türkiye'yi Johnson'un askerleriyle birlikte savaşı sürüklenmekten kurtarmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun olağanüstü toplantıya çağırılmasını isteyen ülkeler arasında Türkiye'nin de bulunması, bugüne kadar dünyaevinde daima Amerikan delegesine bakarak oy kullanan Türk hariciyesi için olumlu bir puan gibi görünmektedir. Olayların seyri, bugüne kadar Çağlayangil'e yardım etmiş, **"tarafsızlık"** kisvesi altında tarafları küstürmeden çatışmaların dışında kalmak mümkün olmuştur.

GEL gör ki, Türkiye için zor günler şimdi başlamaktadır. Çünkü, Ortadoğu'da dilediği "status-quo"yu kurmak şöyle dursun, çıkarları daha fazla tehlikeye düşen Amerika, hele Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda "İsrail'in takbih edilmesini ve İsrail askerlerinin 1949 sınırları gerisine çekilmesini" öngören Sovyet teklifi kabul edilirse, büsbütün hırçınlaşacak ve kayıplarını Türkiye'nin sırtından çıkarmağa çalışacaktır. Meselâ, Ortadoğu Savaşı üzerine Libya'nın Trablus'taki Wheelus Amerikan üssünü kaldıracağını bildirmesi üzerine Johnson yönetimi yeni kurulacak üsler için Türkiye'yi ideal yer olarak düşünmektedir. Yıllardır "tesis" namı altında başımıza belâ olan Amerikan üslerini defetmeğe çalışırken bir yenisinin daha Türk topraklarına yerleştirilmek istenmesine karşı Demirel Hükümeti ne yapacaktır? Bugüne kadar Amerika'nın sözümona tarafsızlığına paralel bir tarafsızlık güden Çağlayangil, Washington'un Ortadoğu'da tam mânasıyla bir taraf olarak harekete geçmesi halinde ne tutum takınacaktır? Tarafsızlığın ileride de sürdürülebilmesi, taraflardan hiçbirine angaje olmamakla mümkündür. İsrail - Arap çatışmasında mümkün görünen tarafsızlık, Amerikan - Sovyet çatışmasında imkânsız olacaktır. Çünkü AP iktidarı ekonomik, politik ve askerî bakımdan Amerika'ya bağımlıdır. Uzun vâdeli bir "tarafsızlık" bağımsız olmayan bir iktidar tarafından gerçekleştirilemez...

Silahlar sustu, çıkarlar çarpışıyor

■ *Tarafsız tutumuna rağmen Amerikan üsleri yüzünden emperyalistler safında yer alan AP iktidarı Üçüncü Dünya'ya karşı çıkarlar savaşında yeni bir imtihan veriyor...*

ŞAH PEHLEVİ
(Taçlı diktatör)

YILDIRIM HARBİ

AP iktidarının Ortadoğu buhranı sırasındaki *"Üçkâğıtçı"* politikası geçtiğimiz hafta kapanırken Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yeni bir manevraya hazırlanıyordu.

Arapları tutuyormuş gibi görünmek, hatâ İsrail'e nota verərek eski sınırlarına çekilmesini istemek, daha da ileri giderek İsrail'in takbih edilmesini ve 1949 sınırlarına çekilmesini öngören Sovyet teklifinin Genel Kurul'da görüşülmesini desteklemek, olayların derinine inmeyenler için gerçekten AP lehine puan kaydeden davranışlar olarak dikkati çekiyordu.

Oysaki, AP iktidarı için ne Araplar, ne de İsrail önemliydi. İşin başında İsrail'den, savaş öncesinde zımmen Araplardan, savaş ortasında yine İsrail'den, savaştan sonra tekrar Araplardan yana görünen iktidar, aslında sadece Amerika'dan yanaydı... Çünkü Ortadoğu'da savaşın en hızlı günlerinde Türkiye'deki Amerikan üslerinden kalkan uçakların nereye gittiklerini, gelenlerin ise nereden geldiklerini yalnız Amerika Birleşik Devletleri biliyordu. *"Türkiye'deki Amerikan üslerinin Ortadoğu harekâtında kullanılmasına izin vermeyeceğini"* büyük bir fiyaka ile ilân eden Türk Hükümetinin bildiği ise, sadece Türkiye'de üs değil, Amerikalıların tesisleri olduğu idi. Ve Türk Hükümeti'nin sadece Ortadoğu barışını değil, aynızamanda Türkiye'nin güvenliğini de tehlikeye düşüren bu Amerikan üslerine karşı hiçbir şey yapamayacağını olaylar gösteriyordu.

Amerika'nın Trablus yakınındaki ünlü Wheelus Üssü'nün Ortadoğu olaylarında *Araplar aleyhine* kullanılması üzerine Libya Hükümeti bu üssün derhal kaldırılmasını Amerikan Hükümeti'nden istemişti.

Amerika, Türkiye'deki üslerini kaldırmak şöyle dursun, Wheelus Üssü'nün Libya'dan kaldırılması üzerine oradaki uçaklarını da Türkiye'de üslendirmek ve topraklarımızı Amerikan uçaklarının talim yeri olarak kullanmak üzere harekete geçiyordu!

Fiilen emperyalist Amerika'nın savunucusu durumunda bulunan AP Hükümeti, Sovyet teklifinin Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda görüşülmesi kararına da büyük tereddütlerden sonra son anda katılmıştı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'ndaki görüşmelerde Türkiye'nin *"İsrail'in takbih edilmesi ve 1949 sınırlarına geri çekilmesi"* teklifine nasıl oy kullanacağı da merak konusu idi. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, hafta sonunda emperyalist kuvvetlerle antiemperyalist kuvvetler arasında büyük bir diplomatik mücadeleye sahne olacaktı. Sovyetler Birliği, Genel Kurul'da Başbakan Kosigin'in başkanlığında kalabalık bir heyetle temsil edilecek, sosyalist devletlerle Asya Afrika ülkeleri de muhakkak surette Sovyet teklifini destekleyecekti.

■ *Ankara'da İran Şahı ile hangi meseleler görüşüldü?*

Ankara'nın çok önemli günler geçirdiği geçen haftanın ortasında Sunay'ın ziyaretini iade amacıyla İran Şahı da Türkiye'ye geldi. Ankara'da kaldığı üç günlük süre içinde Şah'ın korumak çok güç oldu. Binlerce resmi ve sivil polis tam üç gün üç gece uyumayıp Şah'ın hayatını korudu, gösterileri önledi. Başta İran'lı öğrenciler olmak üzere şüphe edilen herkes takip altına alındı.

Türkiye'nin kucak açtığı İran Şahı'nın gelişi sırasında *"Türkiye'de Öğrenim Yapan İran Gençliği"* imzasıyla yayınlanan bir bildiride Şah rejiminin içyüzü açıkça ortaya konuyordu. İran'dan talebe kisvesi altında gönderilmiş olan özel şakşakçılarla kendisini karşılaştıran İran Şahı'nın Türkiye'deki İran'lı öğrencileri baskı altına almak üzere kendi partisi *"Hizbi İrani Novin"*'i Türkiye'de de teşkilâtlandırdığı ve bu teşkilâta Türk - İran Dostluk Cemiyeti'nden yardım sağladığı belirtilerek şöyle deniliyordu: *"Kutsal dostluk sözünü kötü ticaret amaçları için kullanan çift pasaportlu sözde İran'lı olan Türk-İran Dostluk Cemiyeti üyeleri şunu bilmelidirler ki, mutlaka ihanet belgelerinin altında ezileceklerdir."*

Gazeteler de Şah'ın ziyaretine pek önem vermediler... Vermediler çünkü karşılıklı turistik ziyaretlerin ülkelerin halklarınca pek tutulmadığını gazeteler biliyordu. Fakat nedense AP iktidarı ülkeler arasında ilişkilerin karşılıklı menfaatlere dayandığı

Halktan yana olanların yaşaması

İNSAN en çok haksızlığa, iftiraya uğrarsa üzülür, öfkelenir. 1963 yılında Şadi Alkılıç meselesinde Cumhuriyet Gazetesinden bir takım yazarlar âlâyı vâlâ ile çıkarıldılar. Sağcı basın ne komünistliğimizi bıraktı, ne de gâvurluğumuzu. Eline bir fırsat geçmişti. Veryansın ediyordu. Bu sırada ben Avrupa'dan dönmüştüm. Bir yıla yakın bir süre Avrupa'da kalmış, telif hakkı paralarımı yedikten sonra bir sürü de borçla yurda dönmüştüm. Aklımdan diyordum ki, epeyce çalışkan bir röportaj yazarıyım, Cumhuriyet olmazsa öteki gazete olsun. Bir gazete beni nasıl olsa alır, çalıştırır. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Beni hiç bir gazete işe almadı. *Ve parasız kaldım. Bizim ev sahibi de* evden çıkmamı istedi. Beş parasız, işsiz kaldık mı ortada. Bizim Basınköy'deki ev sözüm ona bitmişti. Anahtarı verdiler. Verdiler ama ne su var. Ne de elektrik. Basınköyün sokakları dizboyu çamur. Geldik Basınköy'e yerleştik. Bacalar da bir acaip... Çekmez. Çekse de evin içine duman dolar. Soğuktan titre babam titre. Ankara'da bir arkadaşım var, beş on kuruşu ayda o gönderiyor bana. Yoksa aç kalacağız. Elde avuçta yok. Üstte başta yok. Ben bu şartlar içinde «Akçasazın Ağaları» romanımı yazıyorum. Tam bu sıralar «Mahalli Seçimler» oldu. İşçi Partisi de seçime girdi. Ben de radyoda konuştum. Benim koşmama bir partinin milletvekili sözcüsü karşılık verdi. «O yazar ki», diyordu. «O yazar ki... Lüks otomobillerin içinde gezer. Son moda otomobilinin özel şoförü de var. Kadife koltuklarda oturur. Kaloriferli apartımanlarda keyif çatar. Yüzbinlerle oynar. Sofrasında kuş südü eksiktir.. Sonra gelir burada size yoksulluktan söz açar. Sosyalistlik taslar.. Olmaaaaaaaz... Samimiyeeeeet gereeeeeek...» İşte bu minval üzere uzayıp gidiyordu Ve ben Basınköy'de ışıksız, parasız, yanmayan bir sobanın karşısında, soğukta titriyordum bunu dinlerken.. Anadolu'nun bir sözü var. Böyle durumlarda «yalancının...» diye sallarlar. Ben de çarnaçar öylesine bir salladım.

Bundan ne umuyor burjuva politikacısı.. Durumum öyle kötü değil de milyonlarım olsa ne olurdu. Evet, doğru, sosyalizm işçiler, köylüler, fakir fıkara için, onları adam gibi yaşatmak, sömürüden kurtarmak için ortaya çıkarılmış bir düzendir. Emekçi sınıfının düzenidir. Onu emekçi sınıfı, fakir fıkara savunur. *Emekçi* sınıfının dışında aydınlar da, namuslu burjuvalar da tutarlar sosyalizmi. Bir aydının sosyalist düzeni tutuyor, diye bütün varını yoğunu dağıtması gerekmez. Ama gerekirse bu savaşta varını yoğunu, gerekirse hayatını ortaya koyar. Varını yoğunu ve hayatını partisi uğruna düşünmeden harcar. Sosyalist kavgada asıl olan partidir. Bir sosyalist gerektiğinde parti için her şeyini vermelidir.

Burjuva ilkel bir yaratıktır. Hele Türkiye'de oturan taklit burjuvalar amanallah..! Sözümona halka diyorlar ki bak hem sosyalisttirler, hem de nasıl yaşıyorlar. Sosyalist insan her toplumda becerikli adamdır. Bir insanın sosyalist olması için dilenci olması gerekmez. Bir toplumda, bu hangi düzende olursa olsun, sosyalist kavga adamı işinin ehlidir. Muhanete muhtaç değildir. Ekmeğini taştan çıkardığı gibi yanına yöresine de yardım eder. Yalnız, sosyalist kavga adamı hangi düzende olursa olsun, ekmeğini taştan çıkarırken burjuvaların düştüğü ahlâksızlığa düşmez. Her işte, her yerde dürüsttür. Burjuva toplum içinde para kazanacak, sosyalist de elini kolunu bağlayıp onları seyredecek, öyle mi? Salt sosyalist olduğu için, öyle mi? Sosyalistler de sendikaları, başka örgütleri, kişileriyle memleketin ekonomik güçlerine karışacaklar, ekonomik gücü ellerinden geldiğince sosyalist mücadele adına kullanacaklardır. Bundan başka türlüsü de düşünülemez zaten. Sosyalist olmak, bir toplum içinde ahmak olmak değildir.

Çok ahmakça bir soru daha:
«Sosyalistsen neden malını mülkünü dağıtmıyorsun?»

Bu ahmakça soru karşısında da insan ne diyeceğini şaşırıyor. Sosyalizm tek tek kişileri kalkındırmak değildir. Sosyalizm, emekçi sınıfının kendi faydasına düzene el koymasıdır. Sömürüden kurtulmasıdır. Gelirden eşit paydır. Devlet yönetimine ağırlığını koymasıdır. Yani bir düzendir. O düzen kurulmadan, yeryüzündeki bütün sosyalistler varlarını yoklarını dağıtsalar bir şey değişmez. Bütün sosyalistler değil, bütün zenginler dağıtsalar gene hiç bir şey değişmez. Mesele düzenin değişmesi.

İnşallah her sosyalistin bir otomobili, başını sokacak bir evi, geçinecek, hem de iyi geçinecek bir işi olur. Bütün bunları sağlamış sosyalist daha da iyi mücadele eder.

Yaşar Kemal

gerçeğini kabullenmek istemiyor, dostluklar kurmanın yararlı olacağında ısrar ediyordu. Oysa geçirilmiş tecrübeler, dostlukların menfaatlerin çalıştığı anda pek işe yaramadığını göstermişti... Meselâ, Kıbrıs Buhranında Amerika Türkiye'ye *"Kırmızı ışık"* yakmakta sakınca görmemişti. Aynı Amerika Ortadoğu savaşında İsrail'e *"yeşil ışık"* yakıvermişti.

Ankara'da İran şahı ile yapılan görüşmelerde önemli konular üzerinde duruldu amma, yararlı olacak sonuçlara varılamadı. Varılamazdı... Önce, Türkiye ile İran'ın sistemleri çok değişikti. Ortak meseleler arasında Ortadoğu Buhranı, Kürt Meselesi ve Cento vardı...

• Ortadoğu buhranında inisiyatifi Fransa'ya kaptıran Türkiye'nin, Nasır ile uzun süredenberi diplomatik ilişkileri olmayan İran'dan farkı yoktu... Bu bakımdan, Türkiye ile İran arasında Ortadoğu buhranı konusundaki görüşmeler havada kalmaya mahkûmdu. Fakat, iki ülkenin ortak derdi, Kuzey Irak'ta patlamaya hazır barut fıçısı gibi bekleyen Kürt meselesi idi... İki ülkenin bu konudaki istihbaratları, Kürtlerin çeşitli kaynaklardan beslendiğini ve harekete geçmek için elverişli bir zaman beklediklerini gösteriyordu.

Bu arada Türkiye'nin bir derdi üzerinde de durulmuştu. Ortadoğu buhranı bütün Avrupa ülkelerinin olduğu gibi Türkiye'nin de petrol stoklarını tehlikeye düşürmüştü. Süveyş kanalı uzun süre açılamayacağına göre, Türkiye'nin elindeki petrol stoku bir ay ancak yeterdi... Patlak verecek petrol sıkıntısını önlemek için Türkiye'nin, İran'ın petrolüne ihtiyacı vardı...

Esasen Arap ülkelerinin batı ülkelerine karşı ilân ettikleri *"petrol"* boykotunda emperyalist ülkelerin güvendikleri tek ülke İran idi. (Bu konuda geniş bilgi ve yorum 10-11 ve 12-13. sayfalarımızdadır.)

Ortadoğu'da artık silâhlar susmuş, çıkarlar çarpışmaktadır. Kendi topraklarında yer verdiği Amerikan üsleriyle fiilen İsrail ve Amerika'nın safında yer alan Türkiye, bu çıkarlar savaşındaki tutumu ile Üçüncü Dünya karşısında yeni bir imtihan verecektir.

Gözler aralanıyor Türkiye'de de

Çetin Altan

DIŞ politika olayları nihayet bizim yerli basına da kendini kabul ettirdi. Amerika'daki eyalet gazeteleri hariç, dış politika olaylarına karşı ilgisiz ve gözü kapalı tek basın bizimkiydi yeryüzünde...

Küba krizi çıktığı vakit ben İsrail'deydim.

Türkiye Küba'nın tam karşıtı bir ülke olduğu için İsrail gazetecileri:

— Şimdi ne yapacaksınız? **diye soruyorlardı...**

Amerika burnunun dibindeki Sovyet dostu Küba'ya saldırırsa, Sovyetler'in burnunun dibindeki Amerikan aşıktaşı Türkiye'nin durumu acaba ne olacaktı?

Bizim gazeteler ise böyle bir durumu değerlendirmekten çok uzaktılar. Amerika'yı ihtiyatlı olmaya davet edeceklerine, Amerika Küba'yı abluka altına alıyor diye bayram yapıyorlardı.

Bu kadar gerçeklerden ayrı bir şartlanma içindeydi Türk basını...

Dış olaylar sadece Amerikan ajanslarından alınıyor, yeryüzünde ne olup bitiyorsa hepsi Amerikan gözlüğüyle seyrediliyordu...

Sosyalistlerin çabaları, Vietnam savaşlarında yeryüzü aydınlarının gösterdikleri ortak tepkiler ufaktan ufaktan yerli basının gözlerini aralamasına yardım etti...

Nihayet son Ortadoğu krizinde gözler biraz daha açıldı...

Dünya Amerika'dan ibaret değildi.

Amerika'nın hiç istememesine rağmen Birleşmiş Milletler üyelerinin çoğunluğu Sovyet teklifini yerinde bularak Genel Kurulun olağanüstü toplantısını kabul etmişti...

Bütün Arap dünyası bir kin ve nefret topu halinde Amerika ile İngiltere'nin karşısına dikilmişti.

Türkiye mışıl mışıl uyuduğu Amerikan beşiğinde yarı beline kadar doğrulmuş etrafına bakınıyordu.

İran Arapları destekliyordu. Pakistan kesin olarak Arap dünyasından yana çıkmıştı. Türkiye de tutumunu açık şekilde belirtmek zorunda bulunuyordu...

Bütün muhalefet partileri :

— Aman tarafsızlık, **diye bağırmaya başlamışlardı.**

Bağımsız olmayan bir ülkenin sıkıştığı yerde ne kadar tarafsız olabileceği ise çok tartışma götüren bir konuydu.

Dışişleri Bakanı garanti üstüne garanti veriyor, Türkiye'deki Amerikan üslerinin Araplar aleyhine kullanılamıyacağını söylüyordu...

Gözü açılmaya başlayan Türk kamu oyuna:

— Kapa gözlerini yoksa umacı gelecek, **der gibi bir havadis patlatıldı...**

Sovyetler Boğazlar'daki kontrolümüzün bizden alınarak uluslararası bir heyete verilmesini istemişti...

Sovyet çıkarlarına pek aykırı olan böyle bir teklifi Türk basını incelemeden sekiz sütun üstüne manşet çekti...

Besbelli ki yerli basın pek acemi ve pek bilgisizdi dış politikada...

Havadisi önce Amerikan Dışişleri Bakanlığı tekzip etti...

Gazeteler Anadolu Ajansı aracılığı ile bir Amerikan ajansının balonunu yuttuklarını anlar gibi oldular.

Aslında Türk halkının Sovyetlere ve dolayısıyla sosyalizme düşman olmasını da çok istiyorlardı içlerinden... Türkiye'deki sömürü ve talan hep halkın Rus düşmanlığı körüklenerek örtü altında bırakılmış, soyguna karşı olmanın Rus casusu olmak anlamına geldiği telkin edilmişti...

Gerçekte iğrencin iğrenci bir yutturmacaydı bu... Ama zaten yerli kompradorlar bu yutturmacalarla kendilerini ayakta tutabiliyor ve Türkiye'yi dünyadan habersiz kapalı ve kişilik yoksulu bir ülke olarak oyalamak istiyorlardı...

Ne çare ki olaylar hızlı gelişiyordu... Dünya kamuoyu Amerikan emperyalizminin iyiden iyiye aleyhine dönüyordu.

Türkiye'de de Amerikan aleyhtarlığı günden güne gelişmekteydi. Amerika'nın avucu içinde kıskıvrak bir hale getirildiğimiz ortaya çıkıyordu...

İhanet içinde olanlar kuşkudaydılar... Kanlı gözleriyle sağı solu kolaçan ediyorlardı.

Sosyalistlerin tam bir bağımsızlıktan yana olan görüşleri gitgide haklılığını isbat ediyordu...

Ortadoğu krizinde herkes tarafsızlığa sarılmak ihtyacını duymuştu. Tarafsızlığın ilk şartı ise bağımsız olmaktı... Bu gerçek kafalara dank ediyordu artık.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun olağanüstü toplantısı Türkiye'nin üzerinde büyük etkiler yapacaktır...

Şayet kurul İsrail'in saldırganlığını ve eski hudutlarına çekilmesini kabul ederse, Amerikan politikası diplomatik alanda çok büyük bir darbe yemiş olacaktır.

Ve bu olay bize de dünya olaylarına onun bunun değil, kendi gözlerimizle bakmayı öğretecektir.

Bir devlet kendisine sahip olduğu kadar devlettir. Onun için başında efendisi olan devletlere devlet değil uydu denir..

Türkiye de devlet olduğunu isbat ettiği ölçüde uydu olmadığına dünyayı inandıracak ve Mustafa Kemal'in sağlamış olduğu eski prestije de ancak o zaman kavuşabilecektir...

KEMAL TÜRKLER
(Toplumcularla işbirliği)

İŞÇİ

■ *DİSK'in ilk büyük kongresinde çok önemli kararlar alındı. Gençlik ve toplumcu güçlerle işbirliği yapılacak...*

TÜRKİYE Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'in ilk büyük kongresi geçen perşembe günü yapıldı ve bazı önemli kararlar alındı.

Şinasi Kaya'nın başkanlığında yapılan kongrede delegeler işçi ve yurt sorunları üzerinde durarak olumlu görüşler getirdiler. Toplantıda DİSK'in dış ilişkiler ve dayanışma sorunu ile ilgili görüşü şöyle tesbit edildi:

"DİSK, Türkiye gerçeklerine uygun ve Türk emekçilerinin ekonomik ve politik gerçek kurtuluşu için bütün dünya sendika hareketlerini izlemeli ve kendi doğrultusundaki konfederasyonlarla ilişkiler kurarak onlardan teknik yardım almayı kabul etmelidir. Bu yardımlar işçi parasıyla sağlanmış olmalı, DİSK bütçesinin ağırlık merkezini teşkil etmemeli, verenin çıkarına göre değil, alanın ihtiyacına ve anlayışına göre değerlendirilmeli, belli bir gelişme safhasından sonra bu yardımlar kabul edilmemelidir."

Kongrede, ayrıca sanayi işçilerinin sorunlarının çözümlenmesi, tarım sektöründe çalışan 10 Milyona yakın emekçinin biran önce örgütlenmelerinin sağlanması kararlaştırıldı.

Eğitim konusunda DİSK'in seminer, konferans, mektupla eğitim, yurtiçi ve yurtdışı eğitimi düzenlemesi, DİSK adlı gazetenin her hafta yayınlanması, sanatını toplum emrine veren Âsaf Çiyiltepe adına bir ödül ihdas edilmesi, açlıkla mücadele konusunda TMGT ile işbirliği yapılması karar altına alındı.

Kongrede yapılan seçimler sonunda DİSK Genel Başkanlığı'na yine Kemal Türkler, Genel Sekreterliğe de yine İbrahim Güzelce seçildiler. Genel Başkan Türkler, kongre dolayısıyla şu demeci verdi:

"DİSK Kongresi'nde delegeler yurt sorunlarına bilgiyle ve cesaretle eğildiler. Kongremiz toplum sorunlarımızın çözümlenmesi, demokratik sosyalist hukuk devletinin kurulması yolunda, işçi sınıfımızla emekçi halkımız yanında yer aldıklarını sevinçle izlediğimiz ilerici gençlik ve toplumcu güçlerle konfederasyonumuzun fikir ve eylem sahasında işbirliği yapmasını kararlaştırmıştır."

Asiyetnâme

Kadirbilmez bir kişi bize verdi:

Üçüncü ölüşüm bu. Sevgili oğlum, sakın insanlarla çalışma! Onun için de insanlara güvenme! Seni nekadar seviyorum, yavrum. Senle biz beraber denize girerdik. Sen küçücük çocuktun, sen yeni yüzmeyi öğrenmiştin, ama sakın insanlara güvenmiyeceksin! Çünkü ben Türk halkına yalan söyleyim dedim, halk ciddiye aldı. Sen de iyi adamsın zâten. Sen de hiçbir şeyi ciddiye almıyacaksın. Meselâ "toprak dağıtalım" dediğim zaman, hiç "hayır" demiyeceksin, "dağıtalım" diyeceksin!

"Toprağı mı dağıtalım, düşünenleri mi dağıtalım?" demiyeceksin!

Sen doğduğun zaman annenle yüzüne baktık beraber biz ve dedik ki: "Bu çocuk, iyi bir çocuk olacak". Sen iyi çocuk ol! Bundan sonra kendini astırmıyacaksın! Ben bir yerde, 'memleket sıkıda' diye senle beraber seyahat edeyim istedim. Birincisinde uçak düştü, ikincisinde uçak kalkmadı. Ben ölmedim ki, yaptığım şeyler ortada zaten. Ama oğlum, sakın inanma, kanma, aldanma, öğünme, çalışma, güvenme! Sen, iyi burcuva olacaksın. Ben olamadım, o yüzden astılar. İyi burcuvaları asmazlar. Burcuvanın iyisi kendinden ölür. Sen öyle öleceksin. Atta değil, darağacında değil, sen mide fesadından gideceksin. Sen iyi burcuva ol ve benim gibi asılma! Başkalarını as! Ödevin budur! Yalnız Amerikancayı da iyi öğren! Allah sana rahatlık versin! Vermez aslında ama, sen alır gibi görüneceksin. Toprağın bol olsun!!!...

BABAN MEANDIROS

Ben buna bir şey katmadım.

Can YÜCEL

İstanbul'da TİP eğlence gecesi

İstanbul TİP İl Yönetim Kurulu tarafından 25 Haziran 1967 Pazar günü Açık Hava Tiyatrosu'nda Ruhi Su ile ünlü saz, ses ve folklor sanatçılarının katılacağı bir eğlence gecesi düzenlenmiştir. Biletler 5 Lira karşılığında TİP ilçe merkezlerinden temin edilebilir.

(Ant Der: 232)

EMPERYALİZM ANA RAHMİNE DE EL ATTI!

■ *Türk anasını kısırlaştırmak için organize edilen "doğum kontrolu"nun altında emperyalizmin hangi hesapları yatıyor?*

Emperyalizmin tezgâhladığı doğum kontrolu kampanyası ile Türkiye nüfusunun artması önlenmek istenmektedir.

EMEKLİ Sandığı'nın dar gelirli devlet memurunun maaşından kestiği paralarla 70 Milyon Lira'ya yaptırdığı Büyük Ankara Oteli'nin muhteşem salonundaki topluluğa karşı şık ve güzel bir kadın kelimelerin üzerine basa basa şöyle sesleniyordu:

"Ben üç çocuk anasıyım. Başka çocuk istemiyorum. Doğum kontrolu devam etmelidir."

Salonu dolduranların kürsüdeki konuşmacı ile pek ilgilendikleri yoktu. Onlar daha çok altında *"İstanbul Jinekoloji Derneği Başkanı Fahri Atabey"* imzası bulunan bir broşürü inceliyorlardı. *Yassıada'daki Bebek Dâvası*yla ün yapan Dr. Fahri Atabey'in imzasını taşıyan broşürde, bir Uzakdoğu gezisinden bahsediliyordu. Doğum kontrolu yapılan Uzakdoğu ülkelerine yapılacak geziye katılmak isteyenler, 14 Bin Lira ödedikleri takdirde, bir çok ülkeyi gezecek, ne yol, ne otel, ne gece kulübü ne de yiyecek parası vereceklerdi...

Bu olaylar, 8-10 Haziran tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen *"Uluslararası Beşinci Jinekoloji Semineri"*nde geçiyordu.

Türkiye'de de emperyalist güçlerin ana rahmine el atması sessizce olmuştu ve de sürüp gidiyordu... Taa ki, Türkiye Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Genel Başkanı Prof. Dr. Muhittin Ülker'in Adana'da verdiği bir demecin gazetelerde yayınlanmasına kadar... Prof. Dr. Ülker demecinde *"doğum kontrol hapları kadınlarda meme kanseri yapmaktadır"* demişti... Ülker'in demecinin gazetelerde yayınlanması üzerine Hacettepe Nufus Etüdleri Enstitüsü Yönetim Kurulu acele toplanmış ve bir bildiri yayınlamıştı. Bildiride *"Tıp literatüründe gebelikten korunmayı sağlayan hapların kanser yaptığı hakkında bir araştırmaya rastlanmamıştır"* deniliyordu. Bu uydurma enstitünün başında ise, Türkiye'de doğum kontrolünü sağlayan bir zamanların Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Nusret Fişek vardı.

O günlerde İkinci Beş Yıllık Plan'ın Karma Bütçe Komisyonunda görüşülmesi sırasında AP Senatörü Dikeçligil de aynı konuya değinerek şöyle diyordu:

"Nüfus planlamasının ahlâk bozucu etkenleri olduğu, gelecek nesilleri tehlikeye atığı bilinen bir gerçektir" AP Sakarya Milletvekili Kadri Eroğan da aynı konuda şunları söylüyordu:

"Doğum kontrolu plandan çıkarılmalıdır. Kontrol için Kahire'deki El Ezher Medresesi'nden fetva getirilmiştir. Nüfus planlamasında çalışan doktorlara her spiral için on lira, yardımcılarına da beş lira bahşiş verilmektedir. Hap kullanan kadınlarda sakal ve bıyık çıkmaktadır. Keltik olmaktadır. Doğum kontrolu yüzde yüz kalkmalıdır. Sevgili hükümetimin, milletin harimi ismetinden elini çekmesini rica ederim."

Emperyalist oyun bozulmak üzereydi.. O halde yapılacak iş "kilit adamlar"ı harekete geçirmekti. Ankara Doğumevi Başhekimi Ziya Durmuş, bu konuşmaların gazetelerde yayınlanmasından bir kaç saat sonra şöyle dedi:

"Haplar ve spiraller 18 aydan beri uygulanmaktadır. Hiçbir kanser vak'asına raslamadık."

Türkiye'deki doğum kontrolu uygulanmasını sağlayan sacayağının ikisi, Nusret Fişek ile Ziya Durmuş harekete geçmişlerdi. Ama üçüncü ayak, Dr. Necdet Erenus susuyordu. Erenus daha büyük bir organizasyon peşindeydi... Muhteşem Büyük Ankara Oteli salonlarında bir *Jinekoloji semineri düzenlemişti.*

Seminer'in en ilginç olayı *"doğum kontrol haplarının meme kanseri yaptığını"* ortaya atan Prof. Ülker'in görüşünden dönmesi olmuştu... Büyük paralar harcanarak düzenlenen seminer hedefine varmış sayılırdı. Dikeçligil ve Eroğan'ın ağzının payı verilmiş, Prof. Ülker de susturulmuştu.

Fakat Türkiye'deki *"Kilit adam"lar* bunu da yeterli görmemişler, 15-17 Haziran tarihleri arasında *"Nüfus Planlaması I. Millî Semineri"* adı altında ikinci bir toplantı düzenlemişlerdi. Dikkati çeken nokta, Doğum Kontrol Kanunu'nu çıkarttıranların da, seminerleri düzenleyenlerin de aynı kimseler olmasıydı. Bu kimseler bir yandan Kahire medreselerinden fetva alırken bir yandan da yürürlükteki kanunları hiçe sayıp köylere, basıldığı yer ve tarih belirtilmeyen, cin, peri ve şeytan'larla dolu broşürler dağıtıyorlardı.

Son bir kaç yıl içinde Türkiye'de yerden biter gibi doğum kontrol dernekleri de kurulmuştu. Bu dernekler şu gibi para harcıyorlardı...

Aslında Türkiye'de doğum kontrolu gerekli ise, bunun başka yolu da vardı. Hem de tehlikesiz ve halk yararına olan yol şuydu:

"Çok tahıl ve az etle beslenen uluslar, biososyal bir reaksiyon göstererek seksüel gücünü artırmaktadır. Fakat çok et, yumurta ve süt yiyen uluslarda seksüel güç kendiliğinden ayarlanmakta ve doğum kontrolu kendiliğinden gerçekleşmektedir."

Bu yol güçtü. Kolayı, kadınları kısırlaştırmak ve aynı zamanda yirmi yıl sonra insangücünde büyük gedikler açmaktı. Bu yol emperyalistlerin yararına idi.

Türkiye'nin uyanık güçleri bu oyunun farkındaydı. Nitekim 13 Haziran'da TMGT, TMTF ve 11 öğrenci kuruluşu ortak bir bildiri yayınlayarak doğum kontrolunun amacının Türk ulusunu kısırlaştırmak ve Türk ulusunun güçlenmesine engel olmağa çalışmak olduğunu ortaya koyuyor ve emperyalizmin bu oyununu protesto ediyordu.

Sarı eğitim

YARIN bir Milli Eğitim Bakanı sadece, «Öğretmenlerin görevi sınıfta ABC öğretmektir» sözünden dolayı anılacaktır.

Eğitim, eğer milli bir eğitimse, milletin ihtiyaçlarına, milletin içinde bulunduğu dertlere, sahip olduğu olanaklara sıkı sıkıya bağlıdır. Hangi konuda neyin, nasıl öğretileceği, bu bağıntıdan çıkar. Milletinin durumuna göz atmayan Eğitim, taklitçi onun bunun buyruğunda, tavırsız, etkisiz bir Eğitim olur.

Daha beteri, yerli ve yabancı işbirlikçilerinin güdümüyle yaratılmak istenen «sarı» bir eğitimdir ki, programlarıyle, metodlarıyle, bile bile milleti uyuşukluğa ve körlüğe götürmek ister. Eğitim yürüten ve yöneten potansiyel, bütün kat ve kademeleriyle, saptırılmaya ve satın alınmaya çalışılır.

Türkiye'nin bugün 1961 tarihli bir Anayasası vardır. *Bunun millete gösterdiği amaçlar hayli ileridir.* Ama milletin yaşadığı hayat, tâ Sultan Osmandan kalma bir hayattır. Mülkiyet, vergi, iş hayatı, ticaret, *bankacılık, sağlık, ulusal gelirin bölüşümü*... anayasanın çok gerilerinde kalmış bir tablodur.

Millet %60'ıyla kör ve sağır bir durumdadır. Eski dogma ve dolmalarla ninnilenmekte ve uyutulmaktadır. El yordamı bir uyanma, kör topal bir örgütlenme, dertlerin devası olmamaktadır. İşbirlikçileri bu kadarını da çok görüp ufacık kıpırtıları bastırmaya çalışırken, Eğitimin bir köşede ABC öğretmekle yetinmesi, öğretmenlerin sadece böyle bir işin elemanları haline getirilmesi, gerçek milliyetçilikle bağdaştırılamaz.

Bir de, kimi dâvetli, çoğu dâvetsiz gelen yabancı uzmanlar var. Bunlar, milli eğitiminin en nazik bölgesi olan Müfredat Programı ve Öğretmen Okulları işine el atmışlarken, aydınlar ve milli eğitimin başlıca sahibi olan öğretmenler seslerini çıkarmazlarsa, tarih bu kayıtsızlığı yarın çok kötü yazar.

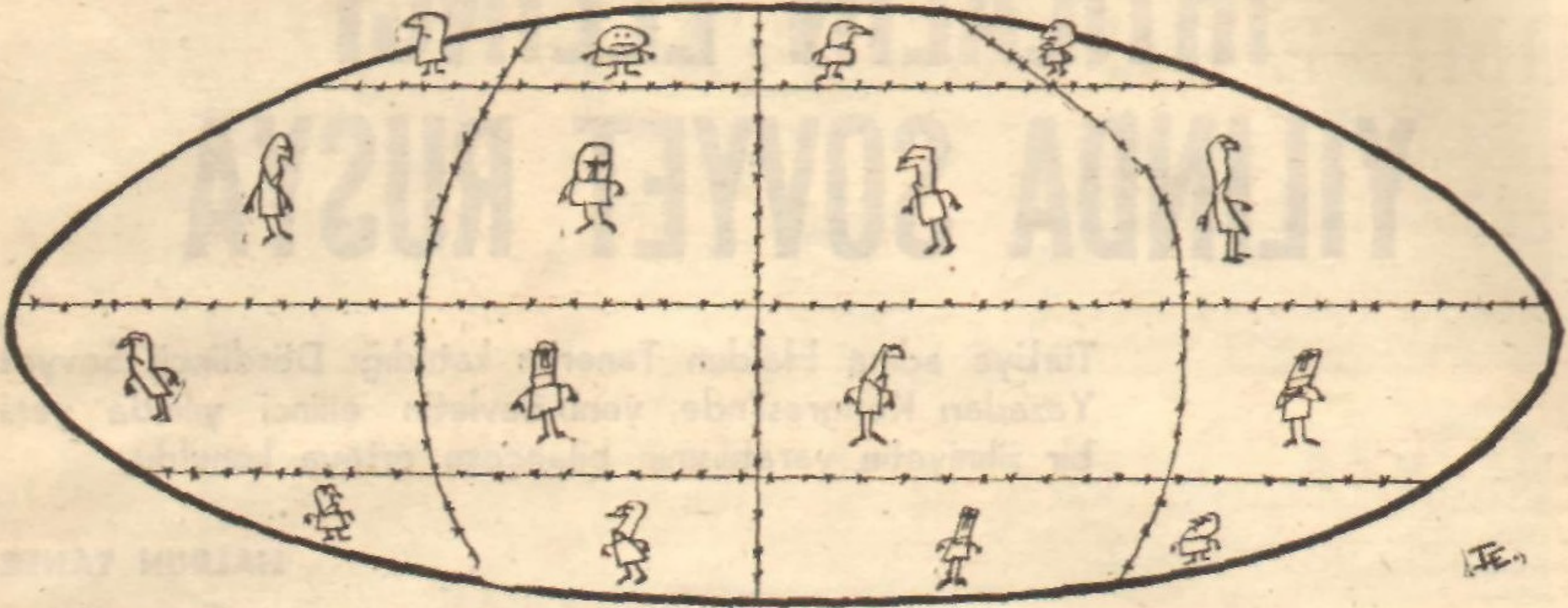
Yabancı uzmanların ve yabancılaştırılmış yerli yetki sahiplerinin kabulünü istedikleri yeni Müfrdeat Programlarında reformlar ve ihtilâller yoktur, neden? Bin türlü hile ve fitne ile bugünkü öğretmenleri parçalayıp güdümlerine alamadıklarına göre, öğretmen okullarına el atıp yarınkilerin tavırlarını keyiflerince ayarlama istekleri de artık besbellidir.

Ama yalasınlar avuçlarını! Buna, okuldan atılmak pahasına da olsa, öğretmen okulu öğrencileri bile karşı koymaktadır. Yapılmak istenen her değişiklik, derinlerden kuşkular uyandırıyor ve direnç yaratıyor.

İşbirlikçileri Türkiye'de bir «Sarı Eğitim» yaratma sevdasına iyice düşmüşlerdir. Öğrenciler anlamaz diye petrolden söz eden öğretmeni atacaklar, ama kendileri sınıfları yabancı petrol takvimleriyle donatacaklar. Toprak reformunu kötüleyen kitapları okullara paket paket sokacaklar. Öğretmen, milli eğitimin ana ilkelerini bir yana bırakıp kuru tarih, kuru aritmetik okutacak, onlar da Türkiye'nin iç ve dış ticaret gelirlerini cebellezi edecekler. Yer altı, yer üstü kaynaklarını daha iyi sömürecekler. Tarımı gerilik içinde bırakıp endüstrileşmeyi engelleyecekler. Adaletsiz vergi düzenini halkın gözünden gizleyecekler, kör parmağım gözüne örneği bir ilâç soygununu sürdürecekler. İçeride ve dışarıda barışçı, yoksul bir millet olduğumuz halde, NATO giderlerine Amerikan'dan sonra en çok katılmamızı, bir milli savunma gereği imiş gibi yutturacaklar. Milletin yoksulluğu artacak, karanlığı büyüyecek, beylerin kulu kölesi olacak...

Bir «sarı basın» yaratılmıştır. «Sarı sendika»lar vardır. Ama Eğitimde buldukları bir kıymık bile olmayacaktır. Türkiye'nin öğretmeni ezici çoğunluğuyla, bu oyunu sezmiş ve milletin çıkarları yönünde en doğru tavrı almıştır. O, hem sınıf içinde, hem sınıf dışında, radyodan gazeteden ve düzme politikadan daha etkili olan gayretleriyle, uyarma işini sürdürmektedir. Karanlığın dağlarında aydınlığın tünellerini açmaktadır. Duyulan gümbürtüler Ferhadın değil, onun gürzünün sesleridir. Sarı değil, özüyle, eviniyle, milli bir eğitimdir onun yaptığı...

FAKİR BAYKURT

Ferruh Doğan

ÇIKMAZDAKİ EKONOMİ

FETHİ NACİ

TÜRK ekonomisinin bir çıkmazda olduğu, daha çok, döviz ihtiyacı karşılanamadıkça, döviz transferleri vaktinde yapılamadıkça, dış ticaret açıkları arttıkça hatırlanır. O zaman en iyimser özel sektörcüler bile birtakım tedbirler almak gereğinden söz ederler, «Dış pazarlara sınai mamuller satmak gerek» derler; «İthalâtımızı ihracatımıza göre ayarlayacağız» derler. Söylediklerinin doğruluğuna inanmasalar da bir şeyler söylerler. Sonra, elde edilen küçük bir dış kredi yeni bir iyimserliğin başlangıcı olur.

Oysa çıkmazın temeldeki sebebi açıktır: Türkiye'deki iktidarların, İkinci Dünya Savaşından bu yana, bir yarı sömürge şartlarına boyun eğmeleri sonucu, Türk ekonomisi millî bir ekonomi olarak gelişmek yolundan alıkonulmuş ve batı emperyalizmine bağımlı bir duruma getirilmiştir.

TÜRK ekonomisinin dışarıya bağımlılığının en açık örneğini sanayileşme alanında görüyoruz. Gelişmek ve kalkınmakla sanayileşmenin aynı şey olduğunu kabul etmeyenimiz yok. Oysa bugün, dışarıdaki ve içerdeki egemen güçlerin ittifakiyle, Türk sanayii millî bir sanayi olmaktan çıkarılmış, coğrafî bir sanayi durumuna getirilmiştir. Geliştirilen sanayi, Türkiye coğrafyasında görülen fakat kökü dışarda olan bir montaj sanayiidir. Montaj sanayii, bir yandan, iktidarların kalkınmak için bel bağladıkları batı emperyalizminin Türkiye pazarlarını nasıl sömürdüğünü, Türkiye'nin gerçekten sanayileşmesine nasıl engel olduğunu, millî gelirin artışına, işsizlikteki dalgalanmalara nasıl etkili olduğunu gösterirken, öte yandan, Türkiye'deki gelir dağılımının sosyal adalet ilkelerine taban tabana aykırı oluşunun sanayileşmemize ne yönde biçim vermekte olduğunu da göstermektedir. Yalnız 1965 yılında imalât sanayii için dışardan yapmak zorunda kaldığımız ithalât dört milyar lirayı bulmuştur! Sanayileşme adı altında sürekli ve zorunlu ithalât! Bu ithalâttaki bir aksama, kurulan işyerlerinin kapılarının kapanması, işçilerin kendilerin sokakta bulması demektir.

Ayrıca, sosyal adalet ilkelerine aykırı gelir bölüşümü bol gelirli bir azınlığın ithal mallarına, ithal malları bulamayınca montaj sanayii mallarına olan talebini artırmaktadır. Oysa geleneksel ihraç mallarımıza olan dış talep aynı oranda artmıyor. Bunun yanı sıra ithal mallarının fiyatlarını durmadan yükselten dış tekeller ihraç mallarımızın fiyatlarını durmadan düşürmektedirler. Sonuç, sürekli döviz sıkıntısı ve dış ticaret açığıdır. İhraç gelirlerimizin aşağı yukarı üçte birinin dış borçların ve faizlerinin ödenmesine ayrılması ekonomimizi büsbütün çıkmaza sokuyor.

ÇIKMAZDAN kurtuluş, sürekli ve daha yüksek bir gelişme hızı sağlamakla, geniş halk kitlelerine daha büyük fırsat eşitliği vermekle mümkündür. Oysa Türkiye'de ekonomik ve politik gücü ellerinde tutanlar, «sınıf ayrımı yaratmayalım» gibi sözler gevelerlerken, çok dar sınıf çıkarlarından ötesini düşünmemektedirler. Bunun içindir ki çıkmazdan kurtuluşun temel şartları olan reformları (başta toprak ve vergi reformları) yapmadan, sadece dışarıya borçlanmakla, geçici çözüm yolları aramak çabasındadırlar. Birtakım politik tâvizlere rağmen dışardan borç almak zorlaştıkça yeni ekonomik ilişkilerden medet ummaktadırlar. Son günlerde Sovyetler Birliği ile yapılan ekonomik anlaşmalar, karşılıklı nutuklar günlük gazetelerde sık sık görülür olmuştur. (Doğu bloku ile yapılan ekonomik anlaşmalar, gerçekten de, enflasyonist bir baskıyı hafifleten ve devalüasyonu geciktiren bir faktör olabilir.) Ne var ki, bir yandan, istemiye istemiye de olsa böylesi ekonomik ilişkilere giren iktidar, öbür yandan, daha doğru dürüst yolu ve kanalizasyonu olmayan İstanbul'a, çölde ehram yapar gibi, Boğaz Köprüsü yapmaya kalkışmakta, gösteriş yatırımı illetinden kurtulamamaktadır.

HIZLI kalkınmak için yatırımlar gerekli. Yatırımlar için de tasarruf. İktidarlar, sınıf yapıları gereği, tasarrufu yükseltici tedbir olarak gerçek bir vergi reformuna gidememektedirler. Anayasa'nın «Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.» diyen maddesi, birçok maddeleri gibi, savsaklanmaktadır; uygulama, bu maddenin tam tersine olmaktadır: Vergi yükünün çoğu yoksul halkın sırtına yüklemekte, bol kazançlı zümreler çok az vergi ödemektedirler. İkinci Beş Yıllık Plan'da vasıtasız vergiler oranının daha da azalacağının belirtilmesi, hem Anayasa ve sosyal adalet ilkelerine aykırı bir malî politikanın sürdürüleceğini, hem de zorunlu iç tasarrufun sağlanamayacağını göstermektedir. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bir de halktan toplanan vergilerin üç milyar lirası, İkinci Beş Yıllık Plan döneminde, yatırım yapabilmesi için özel sektöre aktarılacaktır. Özel sektörün yatırımlarını gerçek sanayi alanına mı, yoksa lüks konutlara ya da montaj sanayiine mi yapacağı ayrı bir meseledir. Fakat iktidar, ille de bir burjuvazi yaratmak ve güçlendirmek kararında olduğu için — ya da batılı dostlar böyle istediği için — «sınıf ayrımı» politikasını ısrarla uygulamaktadır.

BURADA bir soru gelebilir akla: Türk ekonomisinin içinde bulunduğu çıkmazın bütün günahı AP'nin midir? Gerçekte AP, 1946'dan bu yana izlenen ekonomi politikasından büsbütün değişik bir ekonomi politikası izlememiştir. CHP'nin sözde reformcu sözlerine, AP'nin sözde liberal sözlerine rağmen uygulamada önemli bir fark yoktur. Türkiye'de bütün iktidarlar, ister bir başlarına ister koalisyon halinde, daima statükonun korunmasından yana, temel reformlardan kaçan, tamamiyle hakim sınıfların ve yabancı ortaklarının çıkarlarına uygun bir ekonomi politikası izlemişlerdir. Muhalefette reformcu kesilen CHP, ortanın solu laflarına rağmen, muhalefet reformculuğundan bile tâviz vermeye başlamış, «Düzeni değiştireceğiz» gibi sloganları bir iki ay kullandıktan sonra bırakıvermiş, «Düzenin aksaklıklarını düzelteceğiz» sloganına sarılmıştır.

ÇIKMAZDAN kurtuluşun yolu bellidir: Gerçek bir millî sanayiin kuruluşu, zorunlu bütün temel reformların gerçekleştirilmesi, ve bunlar kadar önemli olan, halkın inançlı ve şevkli bir çabayla kalkınma hamlesine katılması... Bunun için, kalkınma, teknik bir mesele olmaktan önce, bir siyasî iktidar meselesidir. Türkiye'de halk kitleleri bilinçlenerek siyasî iktidara gelmedikçe ekonomik çıkmazdan kurtuluşun imkânı yoktur. Çünkü hakim sınıfları temsil eden iktidarlar, yapıları ve dış ilişkileri dolayısıyla, çıkmazdan kurtulmak için her çırpınışta daha fazla çıkmaza girecek, Türkiye'yi daha fazla bağımlı hale getireceklerdir. Halka karşı iktidarların bulabilecekleri tek geçici çözüm yolu vardır: Bağımlılığı artırmak!

İHTİLALİN ELLİNCİ YILINDA SOVYET RUSYA

Türkiye adına Haldun Taner'in katıldığı Dördüncü Sovyet Yazarları Kongresi'nde, yeni devletin ellinci yılında yeni bir zihniyetin yaratılışının bilançosu ortaya konuldu.

HALDUN TANER

DAĞISTAN ŞAİRİ RESUL GAMZAT'IN KONUŞMASI...

«Bir yazar eski eserlerine bakarken utanç duymuyorsa ona mutlu yazar deriz. Eski eserinden utanmayan yazar, doğruluğu savunan yazardır. İç savaş sırasında bir şehir bazen kızıllar, bazen beyazlar arasında el değiştiriyordu. Bu şehrin pencerelerinde de o günkü duruma göre bazen kızıl bazen beyaz bayraklar dalgalanırdı. Böyle çok bayraklı yazarlardan çekinin.

Yurdum Dağıstan'ın bir şehrinde günün birinde bir tayfun oldu. Zayıf ağaçların hepsi yerle bir oldu. Yalnız sağlam ağaçlar dimdik kaldı. Büyük yazarlar rüzgârdan korkmaz.

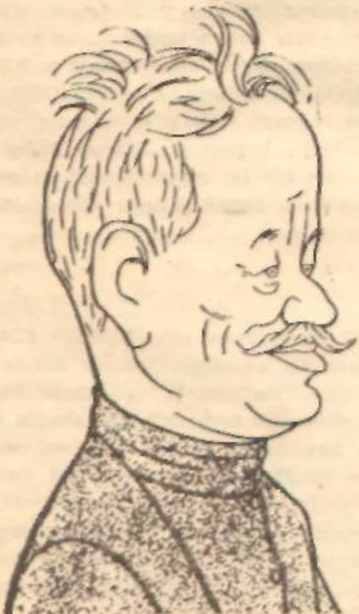
Edebiyatın, sanatın ve halkın emrinde çalışmanın somut koşulları vardır. Fikir olarak büyük sanat olarak zengin. Bu iki nitelik olmazsa kitap boş bir kitap olur. Bazı yazarlarımızın yazdıkları halkı yansıtamıyor. Onların romanlarındaki kişiler rötuşlu kişiler oluyor. Kuklalar evlenirse elbette çocukları olmaz. Saç kılından yapılmış bir kılıç ne kadar güzel olursa olsun civcivi bile öldürmez. Sade büyük bir konuya değinmek insanı yüce yapamıyor. Halkla beraber olmak halktan yana olmak, işte asıl dava bu. Yazarın söylediği her kelime şarkı olamıyor. Bence yazar, dildir herşeyden önce. Harp ve Sulh'un dili, Sakin Akardı Don'un dili, Vasili Turkin'in dili. Fena terzi en güzel kumaşı heba edebilir. Hislerin kimyası yapılamadı henüz. İstidad nerde, nasıl doğar bilinmiyor. Cesurluk mudur, yoksa yumuşaklık mı, güzellik mi vicdan mı? İstidad nerden gelir? Bilmiyorum. İstidad sıhhat gibi bir şeydir. Varsa var, yoksa yok... Her kitabın ömrü yaratıcısının istidadına bağlıdır. İstidadın yazarın içinden çıktığı halkın sayısı ile de ilintisi yoktur. İstidada yardım etmek gerek. İstidada en iyi yardım onu engellememektir.

Gorki'nin bir deyimi vardı. Olayın elbisesi derdi. Bu söze göre güdük ve beceriksiz bir söz keskin bir fikrin kefeni olabilir.

Şekil bir pozdur. Formalizm bir maskdır. Her poz ilhama karşıdır. Biz sovyet yazarları olarak bütün dünya kültürünün mirasçısıyız. Bu birikimin üzerine geldik. Bunun için biz evrenin sesiyiz.»

GORKİ
(Çizen: Kukrynisky)

ŞOLOHOF
(Çizen: Igin)

İNSANLARIN eski huyu. Filozofların sözlerini, işlerine nasıl geliyorsa, elbise askısı gibi, oraya buraya çekmeyi âdet edinmişler.

Nietzche bir insan-üstü lâfı edecek oldu. Alfred Rosenberg ve şürekâsı onu evirdi çevirdi, Hitler'in ırkçılık safsatasını meşrulaştırmak için kuşa döndürdü.

Dialektik görüşün babası sayılan Hegel de felsefeye getirdiği devrimin tam zıddı bir statükoculuğun kalkanı yapılmadı mı?

Prusya Feodalizmine başkaldırmayan Alman burjuvazisinin ve çok daha sonraları da Rus sözde - aydınlarının işine öyle geldiği için, onun "Tarih evrensel bilincin oluşumudur. Var olan herşey rasyoneldir" yargısından şu ahkâmı çıkardılar:

— Devlet var olan bir organizmadır. O da evren bilincinin bir yankısıdır. Şu halde kişilerin ve grupların bunu kendi kafasınca değiştirmeye kalkması kabul edilemez. Çara tam itaat gerektir. Bu o kadar mutlak bir gerçektir ki, tartışması dahi caiz olamaz.

Bu sağ - Hegelcilere karşı sol - Hegelciler de diyorlardı ki:

Madem her reel olan rasyoneldir. Çara karşı olanlar da, var oldukları anda, evren bilincinin bir cephesini teşkil ederler. Mevcut devlet düzeni nasıl bir vakıa ise ona karşı olan hareketler de birer vakıadırlar.

Konuşmayı çok seven, konuşarak kendini doyurduğu için eyleme geçemeyen Ruslar kelimeleri atıp tutarak düello ettikleri zamanlar Lenin belki çok küçüktü.

Şimdi onun karşımdaki portresine bakıyorum:

Saçsız yuvarlak bir baş, ileri çıkık aydınlık bir alın. Kumral kaşların altından insanca bakan dalgın sıcak gözler, iri elmacık kemiklerinin üzerinde daha da ufalmış ve hülyalı görünüyor. Duygulu dudakları örtmek isteyen gür ve zaten alçak gönüllü yüze daha bir halktanlık veren bıyıklar. Ve nihayet meşhur barbiş. Üstün körü bakıldıkta, kendi halinde, uyanık, duygulu, derin bir Rus aydını hissi veren bu ufak tefek adamın dünyanın en büyük aksiyon adamlarından biri olacağına belki Marx ve Engels bile inanamazlardı.

Bu çıkık alnın altında saat gibi işleyen matematikçi bir beyin bulunabileceğini, bu hülyalı çekik gözlerden ne şimşekler çakabileceğini, o sâkin dudaklardan kısık bir sesle ama bıçak gibi ne sözler çıkabileceğini anlamak için portreye bir de Lenin'in yaptıklarının ışığından bakmak gerekli.

Zürich'e gittiğimde Lenin'in sürgün yaşadığı sokakları göstermişlerdi. Jakobsbrunnen Lokantası'nın üzerinde barındıkları oda ile Millî Kütüphane arasında geçmiş o yılları. Arı gibi çalışan, kendini durmadan olduran bu adam zaman zaman hayatın pahalı olduğu bu yabancı şehirde açlıktan yokolma tehlikesi ile karşı karşıya çok kalmıştı. Yumuşak başlı cefakâr karısı Krupskaya'nın İsviçre'deki meşhur göçmenler fonundan bulduğu küçük iş ve Lenin'in yaptığı çevirilerle kıt kanaat geçinip giderken, arada bir de Zürich gölü kenarında karısı ile gezerken kimse onun Çarlık polisinin bir numaralı tehlikeli adam saydığı bolşevik lideri Vladmir İliç Ulyanov olabileceğini kolayca kestiremezmiş.

İşte şu satırları yazdığım günden tam elli yıl önce 16 Mayıs 1917 günü Bronsky rüzgâr gibi gelip de:

— *Vladmir İliç sen bu saatte burda*

Haldun Taner, Sovyet Yazarlar Kongresi'...
Bulgar yazarları Kara Slov...

Elli yıldır yeni Sovyet rejiminin başkenti olan Moskova'nın ünlü Kızıl Meydanı ve Lenin Mozoleumu'nun gece görünüşü

ha? Demek hiç bir şeyi bilmiyorsun! diye bağırınca herşey birden değişiyor.

Petrograd'da ihtilâlin başladığı, geçici bir idarenin iktidarı ele aldığı haberi üzerine bu hareketin beklediği kıvılcım olduğunu, ama çok kolayca soysuzlaşıp büyük bir imkânın daha baştan boğulabileceğini düşünen Lenin:

— *Hemen Rusya'ya gidiyoruz,* diyor. *Bana bir uçak bulun...*

Savaş içindeki Avrupa'nın üstünden bir azılı sürgünün istemediği Rusya'ya uçakla gitmesinden tehlikeli ne olabilir- Bunu hatırlatanlara:

— *Tehlikeli olan oraya vaktinde varamamaktır* diye kükrüyor.

Sanki bütün hayatı bugüne varmak için yaşanmıştır.

Uçak ve pilot bulunmayınca Lenin bu sefer de dilsiz bir İsveçli'nin pasaportu ile Rus sınırından sızmayı düşünüyor. Bu da olacak iş değil.

Krupskaya:

— *Gece uyurken çar subaylarını rüyanda görür küfürü basarsın. O zaman ne dilsiz, ne de İsveçli olmadığın anlaşılır,* diyor...

İlk heyecanın ürünü projeler yatıştıktan sonra Lenin daha gerçekçi stratejiler kurmaya başlıyor.

Ne geçici hükümet, ne ılımlı sosyalistler onun Petrograd'a gelmesini istemezler. Çünkü isyana kaldırdıkları kütlelere, gelir gelmez Lenin'in hâkim olacağından korkarlar. Müttefikler ise iktidarı alırsa hemen Almanya ile sulh yapacağını bilirler. Bunu önlemek için ellerinden geleni ardlarına koymazlar. Bu durumda ona tek bir devlet yardımcı olabilir:

Alman Hükümeti adına Platten Lenin, Radeck, Zinoviev, on kadın iki çocuk, Petrograd'a götürme ödevini alıyor. Lenin, Redeck, Zinoviev, on kadın iki çocuk, trene geldiklerinde ellerinde valiz bile yok. Dosya çantaları, iple bağlı paketler, o kadar... Ve kurşunlu tren dünya tarihinin seyrini değiştirecek bir adamı işinin başına götürdüğünden habersiz rayların üstünden öbür trenlerin klasik temposu ile kayıyor.

Sonrası malûm: Petrograd'a varış, soğuk karşılanış. Adım adım bütün engelleri yeniş, kütleleri fethediş, Kerenski'nin direnmesi. v.s...

Lenin'in ihtilâli ile bizim Anadolu ihtilâlimizin benzeşen ve benzeşmeyen bir çok yanları var. İkisi de aşağı yukarı aynı yıllarda olmuş. İkisi de arzın birbirine çok yakın bölgesinde geçmiş. İkisi de emperyalizme karşı bir başkaldırış. Bu ortaklıklar yüzyıllar boyu sürekli anlaşmazlıklar içinde sık sık savaşmak zorunda bırakılan Türk Rus uluslarının ilk defa birbirlerini yepyeni bir açıdan görmeye zorlamış. O zamana kadar birbirini hep ateş hedefi görmeye alışmış yahut alıştırılmış iki halk, ortak sömürücü düşmana karşı ilk defa sırt sırta verip direnirken birbirlerinin kalb atışını da duymuşlar. Şurası muhakkak ki, Kuzeyde ekim ihtilalini yapmış bir Rusya olmasaydı Anadolu İhtilâli kolay başarılamazdı. Öte yandan, güneyde özgürlük savaşı veren Atatürk'ün şahlandırdığı bir ulus olmayıp da emperyalist uşağı Damat Ferid bulunsaydı, Lenin'in işi hayli güçleşirdi...

Sovyetler'in kutladığı Ekim İhtilâli'nin ellinci yıldönümü bir Türk olarak bana bunları hatırlattı.

Kızıl Meydan'daki Lenin Moseleumu önündeki kuyruğun sonu yok. Moseleum'a girmek için ikili sıra olunuyor. Ve çok hızlı yürünüyor. Nöbetçilerin arasından geçip biz de girdik Lenin'in mumyalanmış vücudu ölüm yatağındaki kıyafeti ile ellerini kavuşturmuş yatıyor. Göz kapakları inik, gözü arkada kalmamış, eserinin süreceğine güvenli bir huzur içinde uyuyor...

Dördüncü Sovyet Yazarlar Kongresi, Kremlin Sarayı'nın büyük kongre salonlarında 22 Mayıs sabahı açıldı. Açılışta Leonid Brejnev, Aleksei Kosigin, Nikolaj Podgorny bulunuyordu. Açış konuşmasını Kostantin Fedin yaptı. Fedin 75 yaşlarında tam bir Rus aydını. Türk okuyucusu onun Şehirler ve Yıllar, Kardeşler romanlarını, İlk Sevinçler, Olağanüstü Bir Yaz, Alev adlı brilogyasını okumamışsa da muhakkak duymuştur. Fedin'in bir sürü de hikâyeleri, anıları var...

ENZENSBERGER
(Faşizme karşı)

Fedin bu kongrenin belli dönemde toplanması âdet olan beylik bir formalite olmadığını, yeni devletin ellinci yılında yeni bir zihniyetin yaratılışındaki ödevinin bir bilançosu olduğunu da belirtti. Fedin yine bu nutkunda Sovyet Yazarlarını dünyanın bu bulanık devrinde uluslararası olayları büyük bir dikkatle izlediklerini ve bütün ilerici güçlerin faşizme karşı koyup Avrupa'yı savaştan korumaları gereğini hatırlattı.

İlk kongreyi açan Maxim Gorki'nin:

— *Kültürün ustaları, kimden yanasınız?* sorusu sanki dördüncü kongre başkanı tarafından 33 yıl sonra bu sözlerle cevaplanıyordu:

Kongre salonu binlerce kişiyi rahatça alacak şekilde yapılmış. Tavan yüksekliğine rahatça dört katlı apartman sığabilir. Konuşulanlar yabancı konuk yazarlara kulaklıklarla üç dil üzerinden çevriliyor...

Sovyet Yazarlar Birliği'nin 6500 üyesi varmış. Kongrede bunların 500 sözcüsü bulunuyordu. Her Cumhuriyetin Yazarlar Birliği başkanları Presidiumun tabii üyesi sayıldığı için kürsünün arkasındaki Presidium merdivenleri de hayli kalabalıktı. Bunlar arasında romanının ismi kadar sâkin Şolohof, Sovyetler'de belki ondan da çok sevilen Konstantin Simonof, yurdumuza da gelmiş olan Mustai Karim, Azerbaycanın zeki ve sevimli yazarı Mirza İbrahim ilk gözüme çarpanlar...

Sovyetler'in kendi Edebiyat sorunlarını kendi aralarında tartışacakları bu büyük kongreye konuk yazar olarak çağırdıkları sanatçılar içinde 27 ulusun yazar ve şairi var. Türkiyemizde de tanınan beğenilen Pablo Neruda, Dört piyesini oynadığımız Fredrich Dürrenmatt, yurdumuza gelip bir konferans veren ve "*Alman yazarları, gençliğin ve ilerici güçlerin sözcüsü olarak faşistliğin karşısındadırlar*" sözü radyomuz tarafından sansür edilen dostum Hans Magnus Enzensberger, Yaşar Kemal'in sonbaharda bir romanını türkçe olarak yayınlayacağı bulgar romancı Kara Slavo, Avrupa Yazarlar Birliği Genel Sekreteri İtalyan Vigorelli, yine İtalya'nın ünlü tiyatro yazarı Carlo Levi, Fransızların son yıllarda çok üstüne düştükleri Nedcma adlı aşk romanı dünya dillerine çevrilmiş Cezayir'in genç şair ve romancısı Kateb Yasin bunların içinde ilk hatırladıklarım. Biz hepimiz aşağı yukarı aynı sıralarda oturuyoruz. Sonradan aynı otelde kalıp aynı salonda yemek yediğimiz için herbiri ile ayrı ayrı ahbap olduğumuz bu yazarlardan sırası gelince ayrıntılı söz edeceğiz.

Şimdi yine Kongreye dönelim. İlk günü Fedin'den sonra Guergoi Markov düzyazı, Mihail Dudine şiir, Afanassi Salynsky de tiyatro türleri üzerinde raporlar verdiler. Sovyet yazarları genel olarak sosyal gerçekçilikten yanalar Bireyci, soyut, uyuşmazlık edebiyatını bir çeşit soysuzlaşma sayıyorlar. Halkçı olmayan, halk için yaşamayan, kendini mafah sanıp fildişi kulesinde marazi duygularını, komplekslerini geveleyen, kendine hayran narsisçi sanatçıları sevmiyorlar. Biçim cambazlıklarını da haklı olarak hor görüyorlar. Yazılarda bir hayat nabzı arıyorlar.

Kongrenin açıldığı gün ilginç bir yazı yayınlayan Dağıstan'ın ünlü şairi Resul Gamzatın sözleri galibâ yansıtmak istediklerimi çok daha iyi anlatacaktır.

...plandığı Kremlin Sarayı'ndan ünlü Goshkin ile beraber.

ORTADOĞU'DA PETROL SAVAŞI

● Batılı emperyalistler, Ortadoğu'da ele geçirdikleri uzun vâdeli petrol imtiyazlarıyla Arap halklarını nasıl sömürüyorlar? Ortadoğu'daki petrol imparatorluklarının içyüzünü, kendi kaynaklarından aldığımız rakkamlarla açıklıyoruz.

Dr. Yük. Müh. Sedat ÖZKOL ve Samiye ÖZKOL
(Amerika'dan yazıyorlar)

BAŞTA Amerika olmak üzere İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya ve Hollanda gibi kapitalist ülkeler, Asya, Afrika, ve Latin Amerika'daki az gelişmiş ülkelerin tabiî kaynaklarını ve işgücünü sömürerek refahlarını ezilmiş halkların alınteri ve kanı bahasına ayakta tutmaktadırlar.

Bu emperyalist kapitalist ülkelerin asalak mevcudiyetleri, Ortadoğu petrolleri üzerindeki egemenlikleriyle sıkı sıkıya bağlıdır. Çünkü kapitalist ülkelerin hem sanayileri, hem de asgari güçleri, en önemli yakıt kaynakları olan petrolden ve petrol mamûllerinden *mahrum kaldığı* takdirde, yıkılmağa mahkûmdur.

İşte bu *yüzdendir ki, batının* kapitalist ülkeleri, Ortadoğu'daki petrol çıkarları tehlikeye düşünce, dünya kamuoyunu *hiç* dikkate almaksızın Ortadoğu'da silâh zoru ile kendi lehlerine bir denge yaratma macerasına atılmaktadırlar. Ve yine bu yüzdendir ki, halkları tarafından istenmeyen ve kendi vatandaşlarını sömüren krallar ve şeyhleri tutmakta, anti-emperyalist Arap liderlerine karşı çeşitli komplolar hazırlamaktadırlar.

Eşitlik, kardeşlik, hürriyet teraneleriyle sadece safdilleri uyutabilen emperyalistler, çıkarlarının tehlikeye düşmesi karşısında gerçek yüzlerini göstermekte ve napalm bombalarından zehirli gazlara kadar her türlü insanlık dışı metodları kullanarak millî kurtuluş *hareketlerini bastırma*ğa çalışmaktadırlar.

*Daha Birinci Dünya Savaşı so*nunda İngiliz Savaş Kabinesi'nden Lord Curzon'un "*Müttefikler zafere petrolden yapılmış bir dalga üzerinde ulaştılar*" dediğini unutmamak lâzımdır.

Bu yazımızda, kapitalistlerin övünmek amacıyla yayınladıkları istatistik bilgilerden yararlanarak, kapitalist sanayiin ve savaş gücünün kanı olan Ortadoğu petrollerinin batılı emperyalistler tarafından nasıl sömürüldüğünü, satılmış şeyhlere, şahlara, krallara, kompradorlara nasıl bahşişler, sadakalar, rüşvetler verildiğini, Ortadoğu'nun fakir halklarının sanayi kalkınmalarında en önemli rolü oynayacak bir unsurdan kasıtlı olarak nasıl yoksun bırakıldıklarını açıklayacağız.

1. numaralı tablo, emperyalist kapitalizmin kontrolü altındaki ülkelerin petrol rezerveleriyle üretimlerini göstermektedir.

Bu tabloda da görüldüğü gibi, kapitalist âlemin yıllık petrol ihtiyacının yüzde 27,8'i Ortadoğu ülkelerindeki kaynaklardan sağlanmaktadır. Bu gerçekten çok daha önemli olan diğer bir husus, Ortadoğu'daki rezervlerin toplam rezervlerin yüzde 69'unu teşkil etmekte olmalarıdır. Buna karşılık ABD'nin rezervleri *sadece yüzde 12,8'dir.*

Bu bilgiler, kapitalist ülkelerin ve özellikle Amerika'nın Ortadoğu petrollerine niçin doymak bilmez bir iştah duyduklarını ortaya koymaktadır. Uluslararası finans kapital, geri kalmış ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak maskesi altında Ortadoğu petrollerine şehvetle sarılmakta, kompradorlarla feodal asalak sınıfların sadakalarla satın alınmalarından sonra bu petrolleri yok bahasına gasbetmektedir.

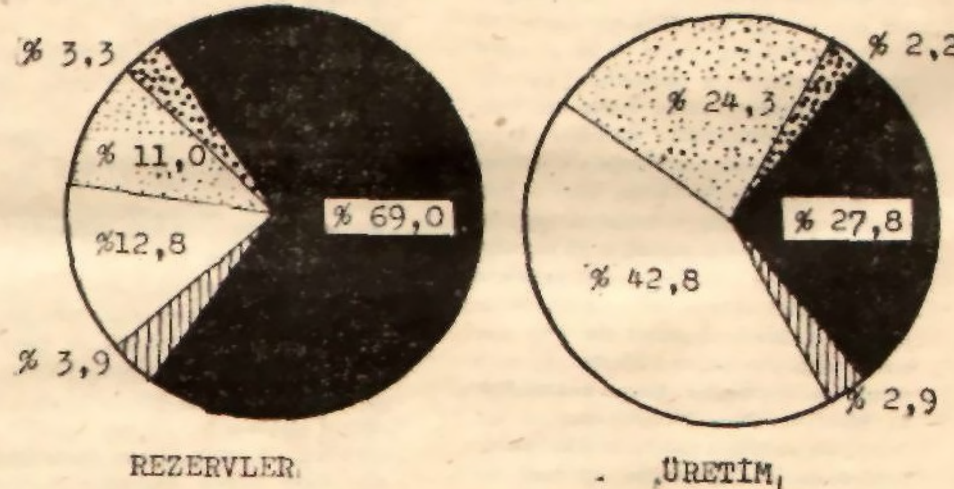
Bu gerçekler karşısında kompradorların ve onların çıkarlarını savunmakla görevli siyaset adamlarının ağızlarından çıkan tek söz şudur:

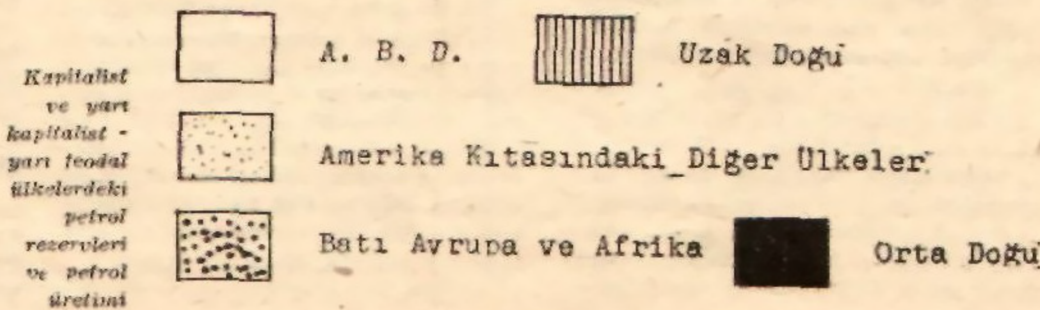
"*— Ne yapalım, biz fakir ve kaynakları gelişmemiş bir ülkeyiz. Kendi işgücümüzle, kendi bilgimizle tabiî kaynakları işletmemiz imkânsız. Allah razı olsun, hiç olmassa yabancı sermaye sayesinde hep beraber nasipleniyoruz...*"

Oysa, burada söz konusu olan sadece kapitalist ülkelerin çıkarlarıdır. Petrolün kapitalist ülkeler için ne kadar hayati bir değer taşıdığını aşağıdaki rakamlardan da görmek mümkündür. Örneğin, petrol kaynaklarının ellerinden çıkması halinde Batı Avrupa ülkelerinin gayrisafi millî hâsılasının yüzde 5,2 oranında azalacağı hesaplanmıştır. Çünkü sanayi alanında kullanılan petrol miktarı her yıl büyük bir hızla artmaktadır. Nitekim, Amerika'nın 1955'te petrol tüketimi günde 8,3 Milyon Barrel iken 1967'de 14,4 Milyon Barrel'e yükselmiştir. Ve 1975'te 15,6 Milyon Barrel'e varması beklenmektedir. Amerika ile ona bağlı diğer ülkelerin toplam petrol tüketimi ise 1955'te günde 14,2 Milyon Barrel iken 1967'de 29,5 Milyon Barrel'e yükselmiştir ve 1975'te 37,2 Milyon Barrel'e varması beklenmektedir.

Ayrıca, toplumsal kalkınmanın ölçülerinden biri olan gayrisafi millî hasıla ile enerji tüketimi arasında çok kuvvetli bir ilişki vardır.. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nin gayrisafi millî hasılası 1950'den 1955'e kadar yüzde 22 oranında artarken, *enerji tüketimi de ay*nı derecede yüzde 20 oranında artmıştır. Aynı dönemde diğer ülkelerin gayrisafi millî hâsıla ve petrol tüketimi artışları arasında ilişki şöyledir: Avusturya'da yüzde 39 - yüzde 42, İngiltere'de yüzde 15 - yüzde 14, Kanada'da yüzde 25 - yüzde 28 v.b...

Daha önemli bir nokta, kapitalist ülkelerin petrol ürünlerine

Kapitalist ve yarı kapitalist - yarı feodal ülkelerdeki petrol rezervleri ve petrol üretimi

Ortadoğu'daki petrol imparatorlukları (Haritadaki numaraların hangi şirketleri temsil ettiği yandaki tabloda gösterilmiştir.)

olan ihtiyacının her yıl süratle artmasıdır. ABD'nin petrole ve petrol ürünlerine ihtiyacı her yıl yüzde 5, Batı Avrupa ülkelerininki ise yüzde 9 artmaktadır. Demek ki, ortalama olarak, ABD'nin ihtiyacı her 15 yılda, Batı Avrupa'nınki ise her 9 yılda yüzde 100 artmaktadır. *(Bileşik Artma Kuralına göre).* Bu artan ihtiyaçlar karşısında batılı kapitalist ülkelerin ve özellikle ABD'nin Ortadoğu petrolleri üzerindeki sömürücü politikalarını devam ettirebilmeleri kapitalistler için hayati önem taşımaktadır.

Emperyalist yağmacılığı daha iyi belirtebilmek, satılmış kompradorlarla kapitalistler arasındaki uğursuz anlaşmaları açıklayabilmek amacıyla şimdi de batılı şirketlere tanınan asırlık petrol imtiyazlarını gösterelim. Ortadoğu petrolleri genellikle Amerikan, İngiliz, Fransız ve Holanda petrol imparatorlukları arasında bölünmüştür. En önemli imparatorluklar Socony Mobil, Standard Oil, Royal Dutch-Shell, Compangnie Française des Petroles, Gulf Oil, British Petroleum Company, Paul Getty ve şürekâsı, Philips Petroleum imparatorluklarıdır. Bu imparatorlukların faaliyet sahaları, imtiyaz süreleri ve sahipleri yandaki haritada ve tabloda gösterilmiştir. Harita üzerindeki rakkamlar tabloda şirketlere verilen numaraları göstermektedir.

Bu izahattan da anlaşılacağı gibi, Ortadoğu'da kendilerine asırlık imtiyazlar tanınmış petrol şirketleri arasında mahalli sermayedarlar tarafından kurulmuş bir şirket mevcut değildir. Şirket hüviyeti taşıdıklarını iddia eden zavallı teşekküller, milletlerarası mali kapitalin temsilcileri, yani soysuz kompradorlardır.

Örneğin, yurdumuzda faaliyette bulunan Ataş Rafinerisi'nin sahipleri yüzde 56 Mobil, yüzde 27 Shell ve yüzde 17 BP'dir. Sosyalist milliyetçilere, yerli işgücüyle teknik bilginin tabii kaynaklarımızı işletmeye yeterli olmadığını yalanlarla ispatlamağa çalışan zavallılar, gerçekte yerli işgücünün değil, kendilerinin iktidarsızlıklarını, sünepeliklerini, kompradorluklarını ispatlamaktadırlar.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kendilerinden kat kat kuvvetli emperyalistlere karşı çarpışıp muzaffer olan ve yıkılmış bir ülke üzerinde sömürücü dış kredilere muhtaç olmaksızın Türkiye'yi kalkındıran, fabrikalar okullar kuran, binlerce kilometrelik demiryolu inşa eden Türk emekçileri, demokratik sosyalist düzen içerisinde tabii kaynaklarımızı en olumlu şekilde kullanacak, işletecek enerjiye, zekâya sahiptirler.

Bütün Ortadoğu ülkelerinde ve Türkiye'de toplumsal kalkınma, emperyalist kapitalistlerin kovulmalarından sonra tabii kaynaklarımızın asalak sınıflar için değil, toplum hesabına kullanılmaları, işletilmeleriyle gerçekleştirilecektir. Türk emekçilerinin ve Ortadoğu'daki kardeşlerinin, sosyalist milliyetçilerin, bir verip yüz alan petrol imparatorluklarının sadakalarına ihtiyaçları yoktur...

Not: Petrol imparatorluklarının imtiyazları, çalışma sahaları ve sahipleri hakkındaki bilgiyle bu konudaki harita "Aramco Handbook Arabian American Oil Campany 1960" isimli kitaptan alınmıştır.

ORTADOĞU'DA PETROL İMPARATORLUKLARI

ŞİRKETİN ADI VE FAALİYET ALANI	İMTİYAZ SÜRESİ	ŞİRKETİN SAHİPLERİ	
1. Iraq Petroleum Co. LTD (IPC) (Irak)	75 Yıl (1925 - 2000)	British Petroleum Royal Dutch Shell Compagnie Française des Petroles Near East Develop. Corp. Gülbenkyan	% 23,75 % 23,75 % 23,75 % 23,75(*) % 5
2. Musul Petroleum Co. LTD (Batı Irak)	75 Yıl (1932 - 2007)	Yukarıdakinin aynı	
3. Basrah Petroleum Co. LTD (Irak)	75 Yıl (1938 - 2013)	Yukarıdakinin aynı	
4. Iranian Oil Participants LTD. (İran)	25 Yıl (1954 - 1979)	British Petroleum Royal Dutch Shell Compagnie Française des Petroles Gulf Oil Corp. Socony Mobil Standard Oil (Cal) Standard Oil (N.J.) Texaco Inc. Iricon Agency Ltd.	% 40 % 14 % 6 % 7 % 7 % 7 % 7 % 7 % 5
5. Societe Irano - Italienne des Petroles (İran)	Satış başladıktan sonra 15 - 30 yıl	AGIP Minerarioa (İtalyan Şirketi) İran Hükümeti	% 50 % 50
6. İran Pan American Oil Co. (IPAC) (İran)	25 yıl (1958 - 1983)	Pan American Int. Oil (Standard Oil Co. Ind) İran Hükümeti	% 50 % 50
7. İran Canada Oil Co. (IRCAN) (İran)	25 - 40 yıl (1958 - 1983)	Sapphire Petroleums Ltd. (Kanada Şirketi) İran Hükümeti	% 50 % 50
8. BP (Kuwait) ve Gulf Kuwait Co. (Küveyt)	75 yıl (1934 - 2026)	BP (Kuwait) Ltd Gulf Kuwait Co.	% 50 % 50
9. American Independent Oil Co. (Suudi Arabistan ile Küveyt arasındaki tarafsız bölgenin Küveyt tarafından kontrol edilen kısmı)	60 yıl (1948 - 2008)	Philips Petroleum Co. Signal Oil and Refining Co. Ashland Oil and Refining Co. Ralph K. Davies J. S. Aber Crombie Grescent Corp. Sunray Mid-Continent Oil Corp. Globe Oil and Gas Co. Pauley Petroleum Co.	% 33,54 % 30,16 % 12,70 % 6,98 % 6,35 % 3,17 % 2,65 % 1,59 % 1,27
10. Getty Oil Co. (Aynı tarafsız bölgenin S. Arabistan'ca kontrol edilen kısmı)	60 yıl (1949 - 2009)	J. Paul Getty Diğer Ortaklar	% 79 % 21
11. Arabian Oil Co. (Aynı bölgenin Küveyt kontrolündeki kısmı)	44.5 yıl (1958'de başladı)	Arabian Oil Co. Ltd. (Japan Petroleum Trading Co. Ltd.)	% 100
12. Arabian Oil Co. (Aynı bölgenin Suudi Arabistan kontrolü altındaki kısmı)	40 yıl (1958'de başladı)	Arabian Oil Co. Ltd. (Japan Petroleum Trading Co. Ltd.)	% 100
13. Arabian American Oil Company (Suudi Arabistan)	66 yıl (1933 - 1999)	Standard Oil Co. (Cal) Texaco Inc. Standard Oil Co. (N.J.) Socony Mobil Co.	% 30 % 30 % 30 % 10
14. Bahrain Petroleum (Bahreyn'in bütünü)	2024'e kadar	Standard Oil Co. (Cal) Texaco Inc.	% 50 % 50
15. Qatar Petroleum (Katar'ın bütünü)	75 Yıl (1935 - 2010)	Iraq Petroleum Co. hisselerinin aynı	
16. Shell Company of Qatar (Katar kıyıları)	75 Yıl (1952 - 2027)	Royal Dutch/Shell	% 100
17. Abu Dhabi Marine Areas Ltd. (Abu Dhabi kıyıları)	65 Yıl (1953 - 2018)	British Petroleum Compagnie Française des Petroles	% 66,67 % 33.33
18. Dubai Marine Areas Ltd. (Dubai kıyıları)	60 Yıl (1952 - 2012)	British Petroleum Compagnie Française des Petroles	% 66,67 % 33,33
19. Petroleum Development (Küçük şeyhlikler)	75 Yıl (1937 - 2012)	Iraq Petroleum Co. hisselerinin aynı	
20. Petroleum Development (Muskat ve Oman)	75 Yıl (1937 - 2012)	Royal Dutch/Shell Gülbenkyan	% 82,61 % 17,39
21. Dhofar Cities Service (Dhofar Bölgesi)	25 - 50 Yıl	Cities Service Co.	% 100
22. American Overseas Investment Co. (Yemen)	Arama için 5 yıl Petrol bulunması halinde süre yeniden tesbit edilecek.	American Syndicate	% 100
23. Philips Petroleum Co. (Ürdün)	55 Yıl (1956 - 2011)	Philips Petroleum Co.	% 100
24. Societe des Petroles Concordia S.A.R.L. (Birleşik Arap Cum.)	Araştırma izni verildi.	Deutsche Erdoel Aktiengesellschaft Geberhardt, Koening Deutsche Schachtban Dea - Chilemann Mineraloelgesellschaft	% 80 % 10 % 10
25. Compagnie Libanaise des Petroles (Lübnan)	75 Yıl (1955 - 2030)	Gewerkschaft Elwerath Fransız sermayesi ve Lübnan kompradorları	% 50 % 50

(*) Near Eeast Development Corp.'nun sahipleri Standard Oil Co. (N. J.) ile Socony Mobil Co.'dır.

İSRAİL'İ BEKLEYEN 5 TEHLİKE

CEPHEDE NÖBET BEKLEYEN İSRAİL ASKERİ
(Görünmeyen tehlikeleri önleyebilecek mi?)

● Amerika'nın dümensuyunda giden her devlet gibi İsrail de, Amerika'nın fiilî yardımlarının bedelini maalesef millî felâketler bahasına ödeyecektir...

SON Ortadoğu olaylarında askeri başarılar kazanan İsrail'i, ufukta büyük siyasi ve ekonomik *tehlikeler beklemektedir. Hattâ,* başka çeşit askeri tehlikeler de söz konusudur.

Bu tehlikelerden başlıcası, Amerikan desteğine güvenmenin menfi sonuçlarıdır. Çünkü İkinci Dünya Savaşı bitiminden bu yana Washington yöneticilerinin aklına uyarak politikada onların dümensuyuna girip de millî felâketlere uğramamış tek ülke *yoktur.*

İsrail, tamamen Amerika'ya güvenerek son askeri harekâta girişmiş, Amerika'nın fiilî yardımından yararlanmıştır. Bunun bedelini, İsrail milleti, millî felâketler bahasına maalesef ödeyecektir. Geçmişteki örnekler, *aynı mantığı kaçınılmaz şekilde* ortaya çıkarmaktadır. Tıpkı Çan Kay Şek idaresi gibi, Güney Kore gibi, Güney Vietnam gibi, Endonezya gibi, Dominik gibi, Güney Amerika'nın diğer bütün ülkeleri gibi, Türkiye gibi, Yunanistan gibi, İspanya gibi, Kongo gibi, Nijerya gibi, diğer bazı Afrika ülkeleri gibi, Pakistan gibi, Hindistan gibi, İran gibi, Fransa gibi, İngiltere gibi, hattâ Mısır gibi...

Washington yöneticilerinin dostluk elini uzattıkları her ülkede, bu ülke ister geri kalmış olsun ister ileri endüstriye sahip bulunsun, felâketlerin kaçınılmaz şekilde patlak vermesi, tabiî Amerika'nın *"uğursuzluğu"*ndan doğmamaktadır. Sebep maddidir, elle tutulur karakterdedir.

Amerika'nın dümensuyuna girmenin felâketlere yol açmasının sebebi, Amerika'lı liderlerin siyasi cehaletlerindendir.

Askeri ve endüstriyel alanlarda maddi gücünün halen eşsiz üstünlüğüne rağmen, Batı Bloku *"süper lideri"* Birleşik Amerika, entellektüel açıdan son derece geridir. Washington'daki siyaset adamları ve Amerikan halk kütleleri, atom devrinin medeni şartlarını hiç anlayamamışlardır. Dolar'a, atom bombaları'na ve endüstriyel üretim rakamlarına güvenerek, tarihteki barbarlar gibi, tarihî, sosyal, siyasî, ekonomik ve entellektüel gelişmeleri hiç dikkate almayarak *medeni akıma meydan okumaktadırlar.* Sadece kaba kuvvetle, medeni gerekçeleri kenara itebileceklerini sanmaktadırlar.

Yalnız hasımları Sovyetler Birliği'nin değil, fakat İngiltere ve Fransa gibi batılı dost ve müttefiklerinin ihtarlarına ve tavsiyelerine bile hiç kulak vermemektedir. Dolayısıyle, yine bütün maddi gücüne rağmen, her *geçen gün yeni bir siyasi yenilgiye* uğramaktadır. Peşinden de, dümensuyuna girmiş diğer ülkeleri sürüklemektedir.

İşte İsrail, Amerikan dümensuyuna girmenin bu menfi sonuçlarıyla yakında ve zorunlu olarak karşılaşacaktır.

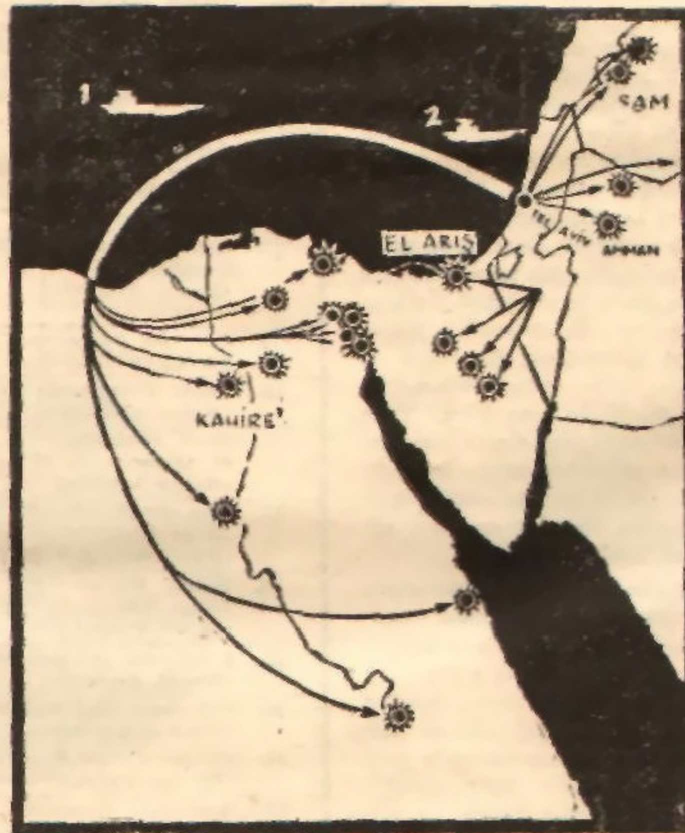
■ *Amerika'ya bağımlı olmak İsrail için büyük tehlikedir.*

İsrail'i bekleyen tehlikelerden ikincisi, ırkçı eğilimlerinden ve istilâcı hareketlerinden ileri gelmektedir. *İsrail'in bugünkü yolu,* bir bakıma, Hitler'in 1930'larda tuttuğu yolu hatırlatır. Hitler de başlangıçta sosyalist ülkelerin tehlikeli gelişme emellerini önlemek gerekçesiyle Batı'nın ve Vatikan'ın desteklerini sağlamıştı. Hitler de, hayat sahası ve ekonomik zorunluklardan bahsetmişti. Hitler de, binlerce yıllık tarihten ve gelecekten dem vurmuş, *"arzı mev'ut"* aramıştı. Hitler de başlangıçta *"yıldırım"* zaferler kazanmıştı. Hitler de kendi milletinden başka ırklara küçümser gözlerle bakmıştı. Hitler de yaşama durumunda bulunduğu milletler çerçevesinde intikam hisleri uyandırmıştı. Hitler de, askeri zaferleri karşısında bir sürü yabancı *"alkışçı"* toplamıştı.

Fakat sonunda Hitler rejimi, devrinin şartlarını anlayamamasının kurbanı oldu. Zavallı Alman milletini kendisiyle birlikte, felâketler uçurumuna sürükledi.

Hitler'i hatalı yola teşvik edenler, bugün İsrail'i Arablar üzerine itenlerdir; özellikle Amerika ve İngiltere'dir. Aradaki yegâne fark, Hitler'inkilere tam anlamıyla benzer *"toplama kampları"*nın ve *"gaz fırınları"*nın bulunmayışıdır. Amma Arablara bakarsak, ellerinden toprakları alınan İsrail vatandaşı Arab halkı bir nevi kamp hayatı yaşamaktadır. İsrail'den kovulan Filistin muhacirleri, sefalet rekorları kırmaktadırlar. Siyonist ırkçılık, Yahudi aleyhtarı ırkçılıktan farksızdır.

Askeri yenilgileri yüzünden bugün nasıl bir takım burjuva *çevreleri Arab'larla alay ediyorlarsa,* Hitler'in yıldırım zaferleri karşısında yenilgiye uğrayan Fransızlarla, Polonyalılarla, İngilizlerle, Çekoslovaklarla, Sovyetlerle de aynı burjuva çevreleri alay etmişlerdi. Dolayısıyla, İsrail'in askeri alanda yıldırım başarılar kazanması, meselenin tam çözüme ulaştığı anlamına gelmez. Belki yakın gelecek, İsrail için sürprizler hazırlamaktadır. İsrail'i bekleyen ikinci tehlike budur.

İsrail, Mısır'a karşı zaferini, yukarıdaki haritada görüldüğü gibi, İngiliz ve Amerikalıların fiilî yardımıyla kazanmıştır. İsrail uçakları (1) numara ile gösterilen Amerikan gemilerinden ikmal yaparak Mısır'a arkadan saldırmışlardır. (2) numarada görülen gemiler ise, bu harekât sırasında İsrail'i güvenlik altına almışlardır.

Rusya'dan askeri yardım isteyen Cezayir'in büyük bir disiplinle yetiştirdiği subay adayları...

İsrail'i bekleyen üçüncü tehlike, milletlerarası ekonomik karakterdedir. *Eğer Arab ülkeleri,* ortaya sürdükleri gibi batıya petrol satmazlarsa ve Süveyş Kanalı'nı deniz trafiğine açmazlarsa, aynı kararlardan batı dünyası büyük zararlara uğrayacaktır. O vakit, İsrail'i bugün destekleyen Batı, yarın İsrail üzerinde baskıya kalkacaktır.

Hattâ, olayların nazariyatta makûl gelişmesi sonucu, Ortadoğu'nun Arab olmayan petrol üreticisi ülkesi İran'da bir darbe patlak verirse, *Batı'nın, dolayısıyla* İsrail'in kayıpları, telâfisi imkânsız seviyelere ulaşacaktır.

İsrail'i bekleyen dördüncü tehlike, iç ekonomik buhranın askeri masraflar artışı sebebiyle normal gelişimini hızlandırmasıdır. Vâkıa, batı ülkelerindeki

Yahudiler İsrail'e son günlerde geniş para yardımlarında bulunmuşlardır. Ayrıca, İsrail'i askeri ve politik açıdan Ortadoğu'da Arab'lara karşı kullanan Birleşik Amerika herhalde Tel Aviv Hükümetine açık veya gizli yardımlarını artıracaktır. Ancak son zamanlarda İsrail'in baskısı altında kaldığı iç ekonomik sıkıntı, ayrıca Amerika dahil tüm batı dünyasının 1967 ortalarında sürüklenmesi beklenen enflasyonist akım dikkate alındığında, Tel Aviv'in gelecek ekonomik durumu *"gülpembe"* sayılamaz. Ayrıca, kendisi enflasyon tehlikesiyle karşılaşabilecek Amerika, her şeye rağmen İsrail'e yardımı kısabilir.

İşte, son askeri çatışma, İsrail'in zaten sarsılmış ekonomik bünyesini büsbütün sarsmış sayılabilir.

İsrail'i ufukta kollayan beşinci tehlike, aşırı unsurları yönünden gelebilir. Şöyle ki, her savaşın normal veya anormal sonucu, o ülkedeki militarist ve şoven unsurların ön plana geçmesidir. Bu unsurlar çoğu zaman ulusal çıkarlar aleyhine bir takım kararları iktidar hükümetine aldırtırlar. Kaldı ki, din ve savaş esasları üzerine kurulmuş İsrail'de söz konusu gerici unsurlar zaten her ülkeden çok ağır basmıştır. Dolayısıyla şu sıralarda İsrail Hükümeti'nin gelecekte felâketli çığırlar açacak yollara sürüklenmesi normal ölçülerde büyük ihtimaldir. İsrail gibi sun'i bir kuruluşa dayanan, yabancı yardımlara her ülkeden fazla ihtiyaç duyan, mutlak bir kin ortamı içerisinde yaşayan, gündelik hayatını askeri şartlara uygulayan, askeri alanda Hitler'in Rusya seferi gibi kesin zafer sağlama şansı maddeten bulunmayan, mukadderatını *"acemi"*liği müseccel yabancı büyük devlete, yani Amerika'ya bırakan, tüm sosyalist yabancı dünyasını hasım yapan bir ülke açısından şovenizm hepsinden büyük bir tehlikedir. Hele atom çağında ortaya çıkarsa...

Demek oluyor ki, bütün yıldırım harekâtına rağmen, İsrail tehlikeli bir zafer kazanmıştır. Hitler'inkine hayret edilecek derecede benzer, zor yollara girmiştir. İsrail'in böylesine çıkmazlardan kurtulup kurtulamayacağını istikbal, hem de yakın bir istikbal gösterecektir.

DIŞ YORUM

Arab halkları çıkmazdan nasıl kurtulabilir?

ALBAY BUMEDYEN
(Yıldızı parlayan lider)

HALÛK TANSUĞ

İSRAİL hava kuvvetlerine Amerikan ve İngiliz yardımının nasıl yapıldığı bugün artık meydana çıkmıştır. Çeşitli kaynaklardan dışarı sızan ve Mısır Lideri Nâsır'ın nutkunda ileri sürdüğü iddiaları da destekleyen bilgilere göre İsrail planı şu askeri mantığa dayanıyordu:

İkinci Dünya Savaşı'ndan ve özellikle İngilizlerin Kuzey Afrika savaşlarından edinilen ders kesindir. Düz, çöllük arazide ufak kuvvetler pek âlâ kendilerinden çok daha büyük kuvvetleri yenebilirler; hattâ imha edebilirler. Bunun tek şartı, mutlak hava üstünlüğüdür. O halde, nazariyatta, kendisinden defalarca büyük Arap uluslarına karşı İsrail'in askeri alanda başarı kazanma şansı, ilk anda Arap (özellikle Mısır) hava kuvetlerini tahrip etmesine bağlıdır. Ancak İsrail'in bu sonucu kendi başına sağlama imkânı da pratikte mevcut değildir.

O halde nâzari şartları tatbikata uygulamak, tek şekilde pratiklik kazanır. Eğer İsrail uçakları Akdeniz'de üslenecek Amerikan ve İngiliz uçak gemilerinden faydalanabilirlerse, bu uçak gemilerinde ikmallerini yapabilirlerse...

İşte her bakımdan Hitlervâri son İsrail «yıldırım savaşı» Amerikan ve İngiliz uçak gemilerinin İsrail'e söz konusu desteği sağlamaları sayesinde gerçekleşebilmiştir.

İsrail sahillerine yaklaşan bir Amerikan uçak gemisi, İsrail sahillerinin savunmasını garantilemiş, bütün İsrail uçaklarının Mısır'a karşı saldırıya katılmalarına imkân hazırlamıştır.

Mısır sahillerinin kuzey batısında duran bir Amerikan ve bir İngiliz uçak gemisi, İsrail uçaklarına «yüzen hava alanı» görevi görmüşlerdir. Böylece, İngiliz ve Amerikan uçak gemilerinden kalkan çok sayıdaki İsrail'li pilotlar Mısır'ı gafil avlamışlar, batıdan dolaşarak Mısır radarlarını etkisiz bırakıp Mısır hava alanlarını bombalamışlar ve tekrar İsrail hava alanlarına dönebilmişlerdir. Daha sonra da Mısır'a karşı kara savaşında Mısır zırhlı birliklerini imha işine girişmişlerdir.

Bir bakıma, İsrail pilotlarından başka yabancı pilotların, meselâ Amerikan veya İngiliz pilotlarının Mısır'a karşı hücumda bilfiil rol almadıkları doğrudur. Sovyetler de bu sebebi ileri sürerek savaşa katılmamıştır. Ancak, Amerika ve İngiltere'nin yukarıdaki şekilde İsrail zaferini mümkün kıldıkları da gerçektir.

Bütün bu askeri harekât dışında ve yine onun çerçevesi içinde bir nokta daha göze çarpıyor. Şöyle ki, İsrail ne kadar Mısır ordusunu imha ederse etsin, ne kadar Suriye'deki solcu rejimi devirirse devirsin, ne kadar Amerika ve İngiltere'nin desteğini sağlarsa sağlasın, yine de bütün müslüman Arap âlemini kontrolü altına sokamaz. Türkiye sınırlarından Atlantik sahillerine, Akdeniz kıyılarından Afrika göbeğine kadar bütün toprakları işgal edemez.

O halde, İsrail'in ve onu perde arkasında destekleyen Amerika ile İngiltere'nin, savaş sonrası için planlar hazırlamış olmaları lâzımdır. Kısacası, Arab halk kütlelerini savaşta aldattıkları gibi, barışta da aldatmaya çalışmaları normaldir.

Böylesine bir «barış mücadelesi» alanında ise İsrail'e ve onun batılı patronlarına en iyi hizmet edecek kuvvetler «satılmış» Arap liderleri olmak gerekir. Çünkü barış masasına bilfiil oturacak olan bu Arap liderleridir.

Nitekim, esas zaferin barış masasında şekilleneceğini düşünen Telaviv, Washington ve Londra yöneticileri, daha başlangıçta ajanlarını Arap'lar arasına sokmuşlardır bile... İngiliz «adam»lığı malûm ve müseccel Ürdün Kralı Hüseyin, İngiltere'nin İsrail'i desteklemesine rağmen İsrail düşmanı bir Arab kahramanı kesiliverniştir. Mukadderatı İngiltere ve Amerika'nın avuçları içinde bulunan Suudi Arabistan Kralı, birden İngiltere ve Amerika'nın düşmanı rolüne bürünmüştür. Düşünmeli ki, Ürdün Kralı Hüseyin'in kayınpederi İngiliz albayıdır.

Suudi Arabistan kralının batılı petrol şirketleriyle ilişkileri «dillere destan»dır. Kendisinin müstakilen karar alabilmesi, hele İsrail konusunda savaş kararı vermesi bir masaldır.

Tunus, Libya ve Fas'ın batı bloku merkezleriyle yakınlıklarını, bu devletlerin liderleri bile gizlemiyorlar.

Aden, Bahreyn, Küveyt, Katar, Umman gibi petrolcü ülkelerin batı kapitalist çevreleriyle ilgileri münakaşa edilemez. O halde İsrail karşısında barış masasına otururlarsa, aynı bağlantılı Arab liderlerinin bahaneler uydurarak Arap halk kütlelerine ihanet etmeyeceklerini kim garantileyebilir?

Kaldı ki, Nâsır'ın istifasını bile batılı ve İsrail'li çevreler iyi karşılamamışlardır. İsrail ile arablar arasında imzalanacak herhangi bir barış antlaşmasının altına Nâsır imza koyarsa bir değer taşıyacağını açıklanuşlardır.

Peki, batının böylesine sızdığı bir liderler kadrosuyla askeri alanda mağlup düşmüş arab ülkeleri İsrail'e karşı ne yapabilirler?

«Petroller devletleştirilir» deniliyor. Oysa, hampetrol zaten o derece önemli değildir. Şimdiden üretici ülkeye ham petrol kıymetinin yüzde 75'ini veren işletici şirketler mevcuttur. Rafinaj da hâyati önem taşımaz. Nakliyat birinci planda gelmez. Petrol kazancının en önemli kısmı piyasalama (marketing) dedir. Piyasalama alanında ise, batı petrol şirketleri, üretici arap ülkelerine milyonda bir hisse bile vermezler. Üstelik, petrollerin devletleştirilmesi, batıya petrol satışının kesilmesi anlamına gelmeyecektir. Çünkü, eğer açıktan bir yabancı para yardımı olmazsa, Arab ülkelerinin batıya petrol satmamaları, arab halklarının sefalete sürüklenmeleri anlamına gelir.

Süveyş Kanalı'nın kapatılması, pratik görülemez. Olsa olsa, bir süre kanal kapalı tutulur; sonunda bazı ufak değişikliklerle tekrardan mecburen milletlerarası trafiğe açılır.

Kısacası, batı bloku, özellikle İngiltere ve Batı Avrupa, petrolünün büyük kısmını Arab ülkelerinden sağlamakla beraber, arablararası sağlam bir işbirliği kurulamadığından, petrol batıya karşı uzun vadeli bir baskı aracı karakterine bürünememektedir. Esasen, Arab'ların vermeyeceği petrolü ne yapıp yapacak, İran batıya, hattâ İsrail'e ulaştıracaktır.

Sonuç?

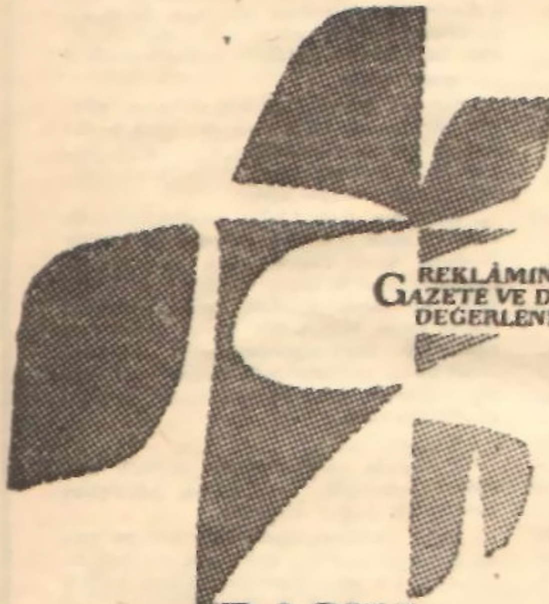
Yukarıda sıraladığımız değişik unsurlar sebebiyle, kısa vâdeli sonuçları kestirmek kolay değildir.

Evet, satılmış arab liderleri ne yaparlarsa yapsınlar, Ortadoğu siyaset alanında Vietnam'laşmıştır. Uzun vâdeli anlamıyla, Arab denizi ortasında bir küçük ada karakteri taşıyan İsrail, felâketlere sürüklenmeye mahkûmdur. Sosyal, siyasi ve ekonomik akımların baskısı altında arab âlemi ergeç doğru yolunu bulacaktır.

Fakat ön sıralarda, yani kısa vadede arap halklarının üzüntülerine acele bir çare düşünülemez.

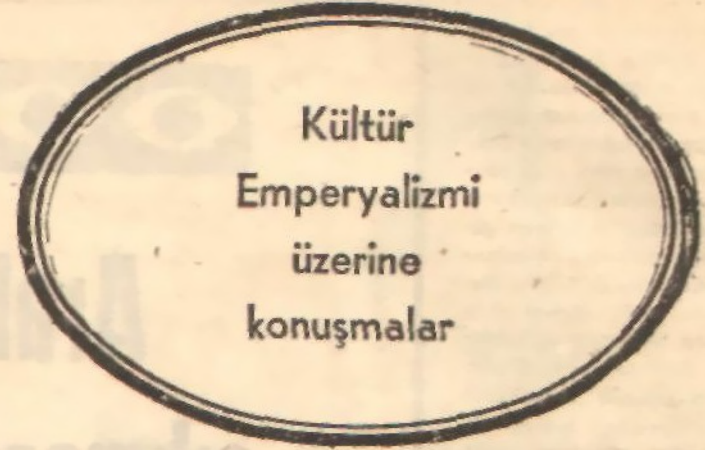
İmkânsızlıklarından değil, fakat lider kadrolarının «satılmışlıkları» sebebiyle... Yoksa, mâkul bir liderler kadrosuna sahip bulunsalar ve normal imkânlarını kullansalar, arab ülkeleri münakaşasız İsrail'e nisbetle ölçüsüz derecede kuvvetli mevkie yükselirler.

SANAT

Fethi Naci

Türk sanatçılarına ve aydınlarına düşen görev

— VIII —

G. DİNO — Ama bu pek o kadar kolay bir şey değil. Çünkü okul deyince, bir bakanlığın yönettiği kurumu anlıyoruz. Bu okullardaki derslerin programını, kim, hangi yönteme göre yapacak? Mesele burda. El kitaplarında hangi metinler okutulacak?

A. DİNO — Tabiî ki kolay değil bu söylediğim. Kolay olsaydı çoktan yapılırdı. Biz bugün müfredat programını değiştirecek durumda değiliz, ama bunu eleştirerek, yanlışlarını ortaya koymak elimizdedir. Hepimize düşen görev, bu ulusal kültür alanındaki eksiklikleri tamamlamaya çalışmak ve dışardan gelen kültür ürünlerini değerlendirmektir. Şimdilik bunun dışında yapacağımız başka bir şey görmüyorum. Hükümetten ve üniversiteden pek fazla bir şey bekliyemeyeceğimizi söyledim. Bunların dışında elimizde iki büyük eleman kalıyor: ilerici aydınlar ve ilerici gençlik kuruluşları. Hiç şüphesiz, bu süzme, bu değerlendirme işi kolay bir iş değil, ama bu güç işin altından kalkacak başka elemanımız da yok.

G. DİNO — Bu söylediklerinden de anlaşılıyor ki, şimdilik gene iyi niyetli kişilerin gayretlerine kalmış bir iş. Oysa, yalnızca iyi niyetlerle bir şeyler ortaya çıkıyor, çıkmıyor değil; etkileri de oluyor, ama bunların yetersiz ve yavaş olduklarını kabul etmemiz gerek. Açıkçası, memlekette temelli değişiklikler olmadıkça bu programları değiştirmek pek mümkün olmayacak.

A. DİNO — Bence bu karamsar bir görüştür. Örnekler var ortada: Çarlık devrinde en koyu bir istibdat altında bile Rus aydınları bu söylediğim işi çok geniş bir şekilde başarmışlardır. İster dışardan gelen kültür ürünlerini değerlendirmek, ister kendi tarihlerini ortaya çıkarmakta olsun, isterse yeni bir yöntemle düşünmede, kendilerine düşen ödevleri fazlasıyla başarmışlardır. Değil baştakilerin yardımı, tam tersine bir baskısı altında yapmışlardır bunu. Demek ki bu imkânsız bir şey değildir, hele çağımızda bu büsbütün mümkün bir şeydir. Bu, Türk aydınlarının daha birbirlerine yaklaşmaları, ve bir takım örgütler içinde düşünme, çalışma ve işbirliği yapmalarına bağlı.

F. EDGÜ — Abidin'in verdiği çarlık Rusya'sı örneği ilgi çekici bir örnek. XIX. yüzyıl Rus intelligensia'sının içinde yaşadıkları toplumda oynadıkları rol, ortaya koydukları yapıtlar bizler için çok önemli bir ders olabilir. Ama bu intelligensia'yı, Çerniçevskileri, Herzenleri, Plekhänovları, Bakuninleri, Kropotkinleri hazırlayan bir kültürün varlığını unutmamak gerek.

A. DİNO — Yüzde yüz katılıyorum Ferit'in söylediklerine. Eksik bir marxism, marxismin hiç olmaması kadar kötü sonuçlar verebilir. Bütün düşünce ve felsefe akımlarını, materyalist okul kadar idealist okulu da bilmek zorundayız. Aksi takdirde deminden beri sözünü ettiğimiz bu süzme işlemini gereğince başarabileceğimizi sanmıyorum. Ama bugün ortada umut verici bir kaynaşma var. Aydınlarımız bildikleri yabancı diller aracılığıyla

BİR SUSMANIN NEDENİ

AHMET Muhip Dranas'ın susuşu birkaç yönden büyük önem taşıyan bir sorundur şiir hayatımızda. Nedenlerini önceden kestiremiyeceğimiz, ancak «olduktan sonra» açıklamaya kalkışabileceğimiz bir sorun. Çünkü ne vardı Ahmet Muhip'i durduracak? Daha doğrusu biz ne var sanabilirdik? Gelenekçi şiirimizden ustalıkla damıttığı bir tadı yeni'ye doludizgin götürüyordu. Bir işlevi olmuştu üstelik: eski şiirin ortaklaşa duyarlığından kopmadan da nesnelerin ve doğanın yepyeni bir gözle görülebileceğini, yepyeni bir duyuşla anlatılabileceğini göstermişti. Yahya Kemal'in görkemini, Necip Fazıl'ın korkulu yalnızlığını, Ahmet Hamdi'nin gizem tutkusunu birleştirmişti şiirinde; yine de yeniydi, başkaydı, özgündü. Eskiyle yeninin kesiştiği noktada klâsik konumunu daha baştan almıştı. Onun susuşunu yalnızca benimsediği siyasal tutuma, siyasal inanca bağlamak, soylu bir şairin düştüğü çelişkileri anlayamamaya, en azından değerlendirememeye götürecektir bizi. Bir sanatçının duralayış nedenini, her şeyden önce kendi eserinin özünde, niteliklerinde aramamız gerekir.

Ahmet Muhip'in şiirinde bir çeşit kararsızlık çarpar göze. «Ben» diye adı geçen kişi, birtakım özel tedirginlikler sonucunda (ki bunlar bile tamtamına açıklanmamıştır; yalnız bir şiirinde: «İnsanın kahrını çekmez oldu gönlüm / Soyun şehrin sana giydirdiği gömlekten» diyor, o kadar) sürekli bir «kaçma özlemi» duyar. Bu duygusu sık sık sonsuz özgürlük kavramıyla birleşir: gündelik yaşamadan kaçmak,

Desen: Abidin Dino

(hiç değilse kendileri için) bu kültür boşluğunu kapatıyorlar. Çeviriler de gün geçtikçe artıyor. Hasan Âli'nin zamanında Batı felsefesinin başlıca kaynakları türkçeye kazandırılmıştı. Şimdi, eksikliğini duyduğumuz ana eserlerin çevirileri de yapılmaya başlanmıştır. Bu umut verici bir durumdur.

P. BORATAV — Kendi kültürümüz yönünden de öyle: bugünkü çalışmalar yeterli olmamakla birlikte iyimserdir. İki kurum, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu eski vesikaları yayınlıyorlar. (Dönüp dolaşıp gene Atatürk'e dönüyoruz: bu çalışmaları gördüğünüz gibi onun kurduğu kurumlara borçluyuz.) İlerde bu metinler üstünde çalışacak olanlar için oldukça önemli bir hazırlık. Çünkü birey olarak ilerici aydınların yapamıyacağı şeylerdir bunlar. Çünkü çok zaman, çok emek, dolayısıyla çok para isteyen işlerdir.

A. DİNO — Bireylerin de iş yapabileceklerini senin çalışmaların çok güzel gösteriyor. Türk sosyolojik tarihi konusunda Ömer Lütfü Barkan da bireysel çalışmaların büyük bir örneği. Tabii Niyazi Berkes de. Bu isimleri çoğaltmak mümkün. Öyle sanıyorum ki, bireylerin bu çalışmalarda oynıyacakları rol büyüktür.

P. BORATAV — Beni örnek gösterdin, ama benim çalışma alanım bir kişiden çok insanı gerektirmektedir. En çok ihmal edilen ne yazık ki bu folklor halk kültürü alanı. Çünkü çok emek isteyen bir iş, çok kollektif bir çaba gerektiriyor. Kültür alanında da bizde en geri kalmış alan bu alandır. Benim tek başıma yapmaya çalıştıklarım o kadar az ki, deryada bir katre kalır. Bugünkü şartlar içinde ne yazık ki daha fazla yapılacak bir şey yok.

A. DİNO — Hiç değilse yöntemini ortaya koyuyorsun.

P. BORATAV — Evet, o kadar oluyor tabii. Bir dereceye kadar bu yöntemi sağlamak imkânt oluyor. Ama çok gecikiyoruz. Bu alandaki gecikme çok şey kaybettiriyor. Sözlü kaynaklardan derlenmesi gereken bir yığın önemli belge zamanla kayboluyor. Tabii sosyal değişmeler de bu kaybolmayı hızlaştırıyor.

F. EDGÜ — Ve Pertev bey yabancı bilim yurtlarında çalışmak zorunda kalıyor eleman bolluğundan...

G. DİNO — Az önce de söylediğim gibi, biz zamanla yarış halindeyiz. Bu yarışı kaçırmadıkça bile kaçırabiliriz. Esaslı, sosyal büyük değişiklikler, yani memlekette rahat çalışma düzenini sağlayacak değişiklikler olmadıkça galiba zaman bizi yenecek, biz zamanı değil.

A. DİNO — Sanıyorum ki bu söylediğinde çifte bir hareket var: biz kollarımızı kavuşturup o sistemli değişiklikleri bekleyecek olursak bu değişikliklerden hiçbiri olmaz.

G. DİNO — Ben böyle bir şey demedim.

A. DİNO — Bu değişikliklerin olması için, yapılacak iş, deminden beri konuştuğumuz sorunları derinlemesine gerçekleştirmektir. Başka yapılacak bir iş görmüyorum şimdilik. Daha geniş plandaki değişiklikler, bunu başarmamızla mümkün olacaktır ancak.

G. DİNO — Ama Türk aydınına çok iş yüklüyoruz öyle değil mi?

A. DİNO — Peki kime yükliyelim? Bu işleri yükliyeceğimiz başka birini tanıyor musun?

G. DİNO — Hayır, ama sanıyorum ki bunu söylemekte bir sakınca yok. Aydın hem eylemi yapacak, hem bilimi yapacak, hem sanatçılığı, hem gazeteciliği yapacak. Bir ömrün içinde bütün bunların hepsi nasıl olacak?

A. DİNO — Yani sence olmıyacak mı?

G. DİNO — Olmayacak diye bir şey kabul etmiyorum ben. İster istemez olacak, ama nasıl?

A. DİNO — Ortada şöyle bir özellik var: Türk aydını polyvalent, çok cepheli olmak zorundadır. Tabii böyle olunca da, ne yazık ki çoğunlukla hiçbir cephede çok derinleşmemek tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

G. DİNO — Yani Tanzimat neslinin durumu...

A. DİNO — Tanzimat neslinden belki daha başarılı olmak şansları var bugünkü günde. Çünkü Tanzimat nesli diyalektik bir yöntemle çalışmış değildi.

G. DİNO — Evet, bu noktada bir üstünlüğümüz var.

A. DİNO — Hiç değilse nazarî bir üstünlüğümüz...

F. EDGÜ — Peki bu üstünlüğün işe yarar bir duruma gelmesi için neler gerekiyor dersiniz?

A. DİNO — Güzin'in dediği gibi zamanla yarış halindeyiz. Ama bu yarış içinde yapılmış tek-tük işler yok değil. Bir devlet yardımı beklemeksizin bütün ilerici Türk aydınlarını uyarmak ve özellikle gençlik kurumlarını harekete geçirmek şartıyla, acaba bu alanda bağlantılı bir seferberlik yapılamaz mı? diye soruyorum kendi kendime. Bana öyle geliyor ki, bu birbirinden ayrı olan kişilerin bilinçli olarak ve kültür emperyalizmine karşı savaşma çerçevesi içinde zaman zaman tartışma koşuluyla, ortak bir seferberlik yaratmaları olmaz bir iş değildir ve bunu gerçekleştirmek gerekir. Bunun ilk adımı, örneğin bir ilerici aydınlar kurultayının toplanması olabilir. Bu kurultayda, ayrı ayrı yapılmış işler, çalışmalar tartışılabilir ve olumlu sonuçlar alınabilir. Örgütten söz ediyoruz. Örgütleri hep siyasî örgütler olarak düşünüyoruz. Oysa aydınlar da eleştiri alanında değil de yaratıcılık alanında çok işler yapabilirler. Bu yapılacak işlerin olumlu bir sonuca varması için, kanımca bir planlama yapmak gerekir. Bunları mutlak hükümetten beklemek, bana öyle geliyor ki eski bir alışkanlığın izi. Eğer gerçekten bir iş yapmaya niyetliysek, bunu başkalarından beklemek boş bir çaba. Sanıyorum ki Türk aydını böylesi bir seferberliğe girişecek kadar olgunlaşmış durumda. Bunu istemek ve gerçekleştirmeye çalışmak hepimizin ödevi olmalı.

G. DİNO — Örneğin, Edebiyatçılar Birliği diye bir birlik var. Bu birlik, başka ülkelerde yapıldığı gibi, bir kongre düzenleyip belirli amaçlarla bir program, bir çalışma, programı, bir değerlendirme programı düzenleyemez mi?

A. DİNO — Edebiyatçılar Birliği'nden başka, İlerici Mimarlar derneği diye bir dernek var. Yazarlarla mimarların bir araya gelmesinde fayda var. Tabii yalnız mimarlar değil, ilerici ressamların, kısacası bütün ilerici aydınların bir araya gelmesinde. Bunlar toplanıp Türkiye'nin antiemperyalist kültür savaşını düzenlemek, ve yerli değerleri sistemli bir şekilde ortaya çıkarmak, değerlendirmek zorundalar. İyi niyet, çalışma istemi ve iş bütünüyle bunlar başarılmaz işler değildir.

F. EDGÜ — Sanatçılar, aydınlar arasında, söylemeye utanıyorum ama, bir çekemezlik var ki, bu gibi olumlu çalışmaları önlüyor.

A. DİNO — Bunu yenmek gerek. Aynı inancı paylaşan insanların küçük kavgalardan ayrılıp, bir araya gelmeleri ve işbirlikçi bir havayı elbirliğiyle yaratmaları gerek.

F. EDGÜ — Umalım ki sanatçı ve aydınlarımız bu gerekliliğin gerçekten bilincine varıp, örnek bir dayanışmayı gerçekleştirsinler.

SON

RESİM VE ÖNEMİ

SON aylarda açılan önemli resim sergileri Türkiye'de resim faaliyetinin getirdiği sorunlar üzerine bir kere daha dikkati çekiyor Görülüyor ki resmin alçak gönüllü dünyasında bir kaç garip, bir kaç yoksul yüzey, bugün ülkede ağız dolusu lafı edilen bazı sorunların özüne, temeline dair sesiz sedasız işaretler oluveriyorlar. Resim, bu ülkede, bütün politik önyargıların ötesinde, insanın en somut, en doğal ihtiyacından, kişilik onurundan, kendi yaratış bilincini edinme kaygısından gelen bir bağımsızlık coşkusu haline geliyor. Resim, özgürlük, bağımsızlık, düşüncesinin derinde yoğunlaşan tutkulu rengini, temelindeki iradesini yansıtıyor. Resim, Türkiye'de çok adamın haberi bile olmadan sessiz sedasız, kişilik onuruna sahip insanın temelini yeniden kuruyor. Resmin en önemli kültür militanlığı sorunu olduğu gerçeği böylece çıkıyor ortaya. Ve işte bu yüzden mahalli yaratış bilincine giden yolun ilk işaretleri resimde verilegeliyorsa bu da bir rastlantıdan ibaret değildir. Açıkçası resim, ülkenin hâlâ yüzeyde ağız kalabalığı halinde olan sorunlarını insanın somut temeline oturtma kavgasını imanla sürdürüyor. Resim bütün o sorunların taşıyıcısı olarak insandan habersiz olana değil elmas zekâlara ışık tutuyor.

Doğrusu sorunun böylesine önem taşıdığını her önüne gelene anlatmaya imkân yok. Resmi insanın temel yapısına ait bir olgu olarak kavramak çok defa sanatçının bile işin farkına varmadığı bir ortamda hayli güç görünüyor. İşin içine çapraşık bir romantizmin karışmış olması da belli bir güçlük getiriyor çözüme. Sanatı ve düşünceyi sözcük cakası ve teknik gösteriş sarmış, kimse kendi hayatıyla bağı kuramıyor.

Sezer TANSUĞ

R. TOMRİS

toplumun baskısından kurtulmak. Yahya Kemal'in Açık Deniz'i yazarken sığındığı genişlik duygusunun tıpkısıdır belki bu, ne var ki Yahya Kemal sürüp gelmiş bir osmanlılığın verdiği oturmuşlukla daha yüreklidir şiirinde, koskoca bir mavilliği kucaklar, göğüsler. Oysa Ahmet Muhip, çağdaş «küçük insan»ın alınganlığını, hırçınlığını, serkeşliğini taşır, büyük atılımlara girişemeyeceğini bilir: «Denizler yolculuğa davet eder de beni / Gidemem düşünerek geri döneceğim günü». Bu genel «hoşnutsuzluk» ortamında hep «iyi»nin, «güzel»in, «ileri»nin ve «yeni»nin sözü edilir. Her iyi şairin sonunda mutlaka karar kılacağı «yeni», onun şiirinin de vazgeçilmez bir ögesidir. Görüyoruz ki, kapsamları ne kadar kaypak olursa olsun büyük kavramların insan sevgisinin peşindedir Ahmet Muhip. Nitekim, şiirinin özüne aykırı bir hayata sürüklendiği anda birdenbire susmuştur. Şiirinde kaçmak'tan söz ederken yönetimin adamı olarak gündelik hayatın tam ortasına, sırasında baskıların hizipleştiği bölgelere atmıştır kendini. Şiirinde büyük'ü ararken, sıradan'ı önermiştir yaşamasında ve bu yüzden ufak güçler ve parlak görevler karşısında onurunu koruyamadığı şiiri öcünü almıştır ondan, bunca bakımsız kalmayı, bunca kadir bilmezliği, bunca çelişkiyi sindirememiştir.

Ahmet Muhip o kuşağın soylu şairleri gibi asıl ağırlık noktasının nerede olduğunu hiç kestirememiştir, ama şiiri orda kalacaktır yine, hep derinde. Gemilerin ihtiyar köpüklerinde.

SİNEMA SORUŞTURMASI

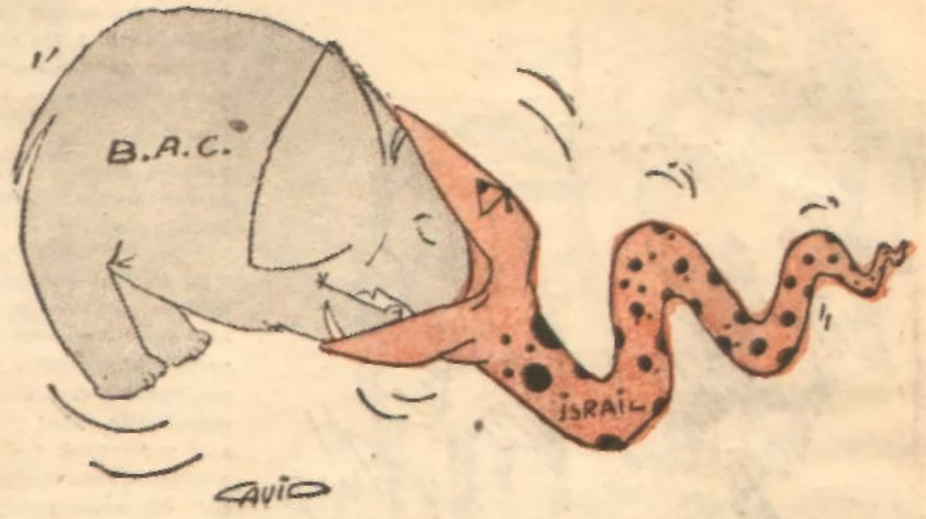
Türkiye'deki sinema kuruluşlarının yöneticileri, rejisörleri, sinema yazarları, sinema oyuncuları "Türk Sinemasının Gelişme Şartları"nı tartışıyorlar.

GELECEK HAFTA ANT'TA

Emperyalizmin oyunlarına Türk basını âlet ediliyor!

haftanın karikatürü

— O yalan, bu yalan fili yuttu bir yılan.

Cavid — Yeni İstanbul

BABIÂLİ basını, geçen hafta da yeni **«sarı gazetecilik»** örnekleri verdi.

Birkaç yazar hariç, Ortadoğu olaylarının temelindeki gerçeklere inemeyen gazeteler, **İsrail - Arap** çatışmasını tamamen hissî planda değerlendiriyor, emperyalist devletlerni bu olaylardaki rolünü görmemezlikten geliyor, batılı çıkar gruplarını temsil eden haber ajanslarının kasıtlı haberlerine bilerek ya da bilmeyerek âlet oluyordu.

Meselâ, Ortadoğu olaylarının başlangıcından beri tam mânasıyla İsrail'in paraleline giren Haber Gazetesi, Türk halkoyunda Araplar'dan yana beliren sempatiyi yok etmek için bir takım tali meseleleri suyüzüne çıkartmakta yarar görüyor ve 14 Haziran tarihli nüshasının manşetinde **«Mısır Cumhurbaşkanı ile Türk Düşmanı Makarios 15 dakika telefon görüşmesi yaptı — Makarios, Başkan Nâsır'ı desteklediğini tekrarladı»** diyor, yan tarafta da **«Suriye'nin yeni bir küstahlığı»** başlığı altında Suriye Havayolları'nın dağıttığı bir cep defterinde Hatay'ı Suriye sınırları içinde gösteren büyük bir ihtimalle tahrif edilmiş haritayı istismar ederek Suriye aleyhinde tahriklerde bulunuyordu. Evet, Türkiye'nin Suriye ve Mısır ile zaman zaman, her devletle olduğu gibi, çıkar çatışmaları olmuştu. Ve bu çatışmalarda Türkiye'nin çıkarlarını savunmak her Türk vatandaşı için bir vatan görevi idi. Gel gör ki, bugün için aktüel olmayan bu meselelerin ortak düşmanımız emperyalizme karşı iki Arap devleti ölüm kalım mücadelesi verirken ortaya atılması, hangi hesapla hareket edildiğini açıkça ortaya koyuyordu. Maksat, İsrail ve destekçileri hesabına Türkleri Araplar aleyhine tahrik etmekti...

Buna karşılık, sırf ümmetçilik zihniyetiyle Arapları savunan sağcı gazetelerin yayını da tam mânasıyla bir Ortaçağ zihniyetini yansıtıyordu. Meselâ, Bugün Gazetesi Çanakkale'de vuku bulan bir olayı istismar ederek **«Yahudiler İşi Azıttı — Bir Yahudi Çanakkale'de Müslümanları Tahkir Etti»** diye manşet atıyor, bir Yahudi vatandaşın gazetelerde yayınlanan açık mektubunu ele alarak **«Bu Ne Şımarıklık — Yahudi Vatandaşın Türk Mebusuna Saygısızlığı»**, **«Mişon Efendiye Mektup»** başlıklı yazılarla müslüman vatandaşları Yahudi azınlığı aleyhinde kışkırtıyordu.

Bütün azınlıkların ve etnik grupların anayasaya göre Türk vatandaşı olarak kabul edildiği ve eşit haklara sahip bulunduğu bir ülkede bu şekilde tahrikler yapılması emperyalizme karşı birlik olmamız gerektiği bir sırada vatandaşlar arasında nifak yaratmak gayesi güdüyor ve tehlikeli gelişmelere zemin hazırlıyordu.

Bu arada, Anadolu Ajansı'nın Washington mahreciyle verdiği bir haber en ciddi gazetelerimizi bile vahim bir yanılmaya ve yanıltmaya sürükledi. Ajansın haberinde, Amerikan Kongresi'ne yakın kaynaklara atfen, Çanakkale ve İstanbul Boğazları dahil dünyanın bellibaşlı su yollarının uluslararası kontrola verilmesinin Sovyetler Birliği tarafından Amerikan Dışişleri Bakanlığı'na teklif edildiği bildiriliyordu.

Böyle bir teklife tabiî ki bütün Türk vatandaşları şiddetle karşı koyacaklardı. Ama haber doğru olsaydı...

Gazetelerimiz, AA'nın verdiği bu haberi ciddi şekilde bir tahkike tâbi tutmadan ve hiç de ihtiyatlı bir dil kullanmadan aşağıdaki başlıklarla yayınladılar:

SON HAVADİS: Rusların Garip Bir Teklifi

TERCÜMAN: Rusya, Boğazlarımızın da Kontrolünü İstedi.

HÜRRİYET: Ruslar, Boğazların Kontrolünün Türkiye'den alınmasını talep etti.

BÂBIÂLİDE SABAH: Moskofların Yeni Bir Hezeyanı Daha.

YENİ GAZETE: Rusya Bütün Boğazların Serbest Olmasını İstedi.

AKŞAM: Ruslar Şimdi de Boğazları Dillerine Doladı.

YENİ İSTANBUL: Rusya Boğazlarda Hak İstiyor.

CUMHURİYET: Sovyetler, Boğazların da Uluslararası Kontrolunu Talep Ettiler.

DÜNYA: Rusya Boğazların Kontrolunu İstedi.

Ertesi gün yine aynı gazetelerde tek sütünla verilen haberler, Türk basınının nasıl bir oyuna geldiğini açıkça ortaya koyuyordu. Çünkü ne Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın, ne Türkiye Başbakanı'nın ve Dışişleri Bakanı'nın, ne de Sovyet Büyükelçiliği'nin böyle bir tekliften haberi vardı.

Haberin kaynağı United Press Ajansı idi. Amerika'nın Akdeniz'den sonra Karadeniz'i de Altıncı Filo ile kontrol altına almak istediği, ancak Boğazlar Statüsü'nün buna imkân vermediği biliniyordu. Emperyalist çıkarlarının sözcüsü olan ajans bu haberi vererek bir taşla iki kuş vurmuş oluyordu. Hem Sovyetler'in adını karıştırarak boğazlar statüsü üzerinde tartışma ortamı yaratıyor, hem de son Ortadoğu olaylarında Arapları desteklediği için prestij kazanan Sovyetler Birliği'ne karşı halkoyunda *tepki uyandırıyordu.*

Ama oyun bir gün sonra iflâs edecek ve Bâbıâli basını halkoyunda bir puan daha kaybedecekti...

ARABIN AKIL HOCASI!

Ey Araplar! İslâmiyet sizin içinizden çıktı, Allah kendi Resûlünü sizin kavminizden seçti. Sizin bir kısmınız ise şimdi Allaha, Resûlüne ve yüce şeriata yüz çevirdiniz. Kur'an yolundan ayrılıp sosyalizm, Kavmiyettül Arabiyye diye cehennemi yollar tuttunuz. Namazı terkettiniz. Fâizi, içkiyi, kumarı serbest kıldınız. Kadınların çırılçıplak soydunuz. Kâfirleri maymunca taklid ettiniz. İslâmiyeti millî diniz, Hz. Resûl-i Ekrem Efendimizi de (S. A) bir Arap kahramanı gibi telâkki ettiniz. Allâh da sizi zelil kıldı.

İslâma dönünüz. Başınıza Selâhaddini Eyyubi gibi bir reis bulunuz. O zaman İsrail'i yenecek ve Allah'ın sevdiği bir kavim olacaksınız.

Vesselâmu alâ men ittebeâl Hüda...

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 14.6.1967)

SERDENGEÇTİ'NİN DÜNYA GÖRÜŞÜ!

"Yurtta sulh, cihanda sulh" deyip yan gelip yatmak... Günü gün etmek... Hayır Türk Milletinin hayat felsefesi, dünya görüşü bu olamaz. Türk Milletinin de tarihi ve şanına yakışır bir hayali ve ideali vardır. Bu hayal ve ideal, TURAN'cılıktır.

Türk'ün kızıl elması... Kan ve din kardeşlerinin kızıllaşmasına, mahvolmasına, kahrolmasına bu milletin gönlü razı değil... Evet Türk milleti bu kızıl elmaya, elbet bir gün kavuşacak... Demir perde... Çin seddi... Sedler yıkılacak, perdeler yırtılacak, esir Türkler kurtulacaktır.

Düşman yurtları viran olacak,
Türkiye büyüyüp TURAN olacak...

OSMAN YÜKSEL SERDENGEÇTİ
(Y. İstanbul - 12.6.1967)

Dalkavukluk!

Bütün şiddetli târizler ve tenkitler dönüp dolaşıp sayın Demirel'in başında bir siyasî öfke yumruğu halinde toplanmaktadır.

Sayın Demirel, partisini ayaklar altında çiğnenirken kaldırmış, Meclis'te itibarlı bir mevkie getirmiş, İnönü'yü düşüreceğim, demiş; düşürmüş, Af Kanunu'nu çıkaracağım, demiş; çıkarmış; tek başına iktidara geleceğim, demiş; gelmiştir.

Sayın Demirel siyasî hayatta bu şekilde başarı kazanmış tek adamdır. Bugün hepimiz AP'li olmak şeref ve itibarını ona borçluyuz.

Bu milletin hür, müreffek, mutlu yaşamak kaderinin başımıza getirdiği bu tek adamı, bir hiyanet ve cinnet buhranına kapılmadan yerinden atamayız.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 15.6.1967)

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu nüshada Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI, No. 98-302, SİRKECİ - İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği - Tel: 18 40 20 • Dizildiği ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dır.